Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Volný soubor – Tolerance

Bakalářská práce

Autor: Amálie Mrázková

Studijní program: B7507 / Specializace v pedagogice

Studijní obor: Grafická tvorba – multimédia

Vedoucí práce: MgA. Petr Hůza

Oponent práce: MgA. Jakub Horský

Hradec Králové 2021

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	**Amálie Mrázková**
Studium:	P16P0225
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Grafická tvorba - multimédia
Název bakalářské práce:	**Volný soubor - Tolerance**
Název bakalářské práce AJ:	Free File - Tolerance

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Téma bakalářské práce je Volný soubor - Tolerance. Práce je rozdělena na dvě části. První část je teoretická. Jedná se o přiblížení klasických grafických technik v návaznosti na současný tisk. Bakalářská práce vysvětluje pohled na tematiku LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender), přístupu společnosti, rodiny a toleranci, či podporu s tím spojenou. Praktická část obsahuje dokumentaci tvorby od samotných inspiračních zdrojů přes kresebné skici vývoje, až po tvorbu souboru na zvolené téma.

ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.

KREJČA, Aleš. Grafika. Praha: Aventinum, 2010. Výtvarné techniky (Aventinum). ISBN 978-80-7442-003-0.

MALÝ, Zbyněk. Grafické techniky pro každého. Brno: CP Books, 2005. Tradiční řemesla (CP Books). ISBN 80-251-0296-3.

SMITH, Ray. Encyklopedie výtvarných technik a materiálů. 3., upr. vyd. Přeložil Petr CHMELAŘ. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-482-0.

SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1.

TOM a Micha RAMAKERS. Tom of Finland: the art of pleasure. New York: Taschen, 1998. ISBN 978-3822885987.

BRZEK, Antonín. Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.

Garantující pracoviště:	Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	MgA. Petr Hůza
Oponent:	MgA. Jakub Horský
Datum zadání závěrečné práce:	17.10.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a v seznamu použité literatury uvedla veškeré informační prameny, které byly pro její tvorbu použity.

V Hradci Králové dne Amálie Mrázková

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce MgA. Petru Hůzovi za jeho ochotu, čas a cenné rady, které mi v rámci psaní této práce a tvorby grafik věnoval. Mé poděkování patří také všem modelům a známým, kteří byli ochotní pózovat, podělit se o svém zkušenosti a pomohli tak realizovat tuto bakalářskou práci.

Velké poděkování patří mé rodině za neskutečnou podporu, trpělivost a energii, se kterými mě doprovázeli po celou dobu studia. V neposlední řadě chci poděkovat své přítelkyni za gramatickou korekturu, ale především za důvěru, odhodlanost, péči a oporu, díky čemuž bylo mnohem snazší dosáhnout cíle této práce.

Anotace

MRÁZKOVÁ, Amálie. *Volný soubor – Tolerance.* Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 72 s. Bakalářská závěrečná práce.

Bakalářská práce, za využití grafické techniky tisk z výšky, reflektuje příběhy čtyř párů spadajících do LGBT komunity. Teoretická část se zabývá popisem a vysvětlením tisku z výšky se zaměřením na linoryty. Současně přináší pohled na tematiku LGBT, přístup společnosti, rodiny a toleranci či podporu s tím spojenou. Praktická část je pak tvořena volným souborem několika grafik, znázorňujících LGBT komunitu pomocí grafické hlubotiskové techniky linoryt, doladěných digitální grafikou. Grafiky dále doplňují osobní příběhy daného páru.

Klíčová slova

LGBT, tisk z výšky, linoryt, tradiční grafické techniky, homosexualita

Annotation

MRÁZKOVÁ, Amálie. *Free File – Tolerance.* Hradec Králové: Faculty od Education, University of Hradec Králové, 2021. 72 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor's thesis reflects the stories of four couples belonging to the LGBT community through the technique of block printing. The theoretical part deals with the description and explanation of the block printing with a focus on linocuts. At the same time, it provides insight into the LGBT issues, the approach of society, the family and the tolerance or support associated with it. The practical part consists of a free set of several graphics depicting the LGBT community using the graphic gravure printing technique of linocut, fine-tuned by digital graphics. The graphics are complemented by the personal stories of the couple.

Keywords

LGBT, block printing, linocut, traditional graphic techniques, homosexuality

Obsah

Úvod **8**

Teoretická část **9**

1 Grafika **9**

1.1 Grafický lis 10

1.2 Papír 11

1.3 Tiskařské barvy 12

1.4 Broušení grafických nástrojů 13

1.5 Klasifikace grafických technik 14

1.5.1 Historický přehled grafiky a jejích nejvýznamnějších tvůrců 16

1.6 Tisk z výšky 20

1.6.1 Linoryt 21

1.6.2 Dřevořez 23

1.6.3 Dřevoryt 25

1.7 Počítačová grafika 26

2 Homosexualita a LGBT komunita **28**

2.1 Homosexualita ve výtvarném umění 30

Praktická část **37**

3 Příběhy vyobrazených párů **37**

4 Pomůcky a postup tvorby **57**

Závěr **67**

Seznam použité literatury **68**

Úvod

Tématem této bakalářské práce je LGBT komunita, problematika homosexuálů, jejich přijetí společností a tolerance. Homosexualita je v dnešní době velmi disktutované téma, a to především kvůli růstu této komunity, která se rozšiřuje díky tolerantnější společnosti. Současně, právě díky většímu respektu dnešního světa a menší nesnášenlivosti, se mnohem více jedinců nebojí odhalit svoji orientaci a kým vlastně jsou. Toto téma jsem si zvolila kvůli své vlastní zkušenosti s tolerancí a přijetím homosexuality blízkou rodinou či okolním životem. Kvůli svému nedávnému coming outu v poslední době často řeším to, jak se s informací o mé orientaci vyrovnává má rodina, přátelé nebo okolí.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. První polovina teoretické části se zabývá tradiční grafikou, počítačovou grafikou a jejich historií. Je zde rozebrána technika linorytu, s níž jsem se rozhodla pracovat, a techniky dřevořezu a dřevorytu, jež jí předcházely. Druhá polovina se pak zaobírá LGBT komunitou, coming outem a přijetím společností. Je zde také uvedena homosexualita v kontextu českého i světového umění. Praktická část bakalářské práce je taktéž rozdělena na dvě poloviny. První polovina se zabývá životem 8 jedinců spadajících do LGBT komunity a jejich příběhy. Druhá část popisuje postup tvorby grafických tisků k bakalářské práci a použité pomůcky.

K realizaci praktické části jsem zvolila tradiční grafickou techniku tisku z výšky, linoryt. Jedná se o techniku, kterou jsem odstartovala svoji grafickou kariéru, a to již v devíti letech. Postupem času mi tato technika nejvíce přirostla k srdci a stala se mou nejoblíbenější. K provedení finálních úprav jsem použila grafický software a následně digitální tisk.

Svou bakalářskou prací i finálními grafickými tisky, bych chtěla svojí rodině i svému okolí dokázat a vysvětlit, že homosexualita není špatná a nechutná, ani že se nejedná o otázku volby. Chtěla bych ukázat, že každý vztah je krásný, ať už je jakýkoli a dokázat, že se každý člověk může na ostatní dívat stejně, bez ohledu na orientaci a bez jakýchkoli předsudků.

Teoretická část

1 Grafika

Grafiku lze charakterizovat jako ručním tiskem rozmnožitelné výtvarné dílo. Při tvorbě této výtvarné techniky je využíváno linií i plochy. Je možné využít černobílou kombinaci nebo barevné tóny.[1] Slovo grafika pochází z řeckého slova „grafein“, termínu označujícího veškerý způsob psaní a kreslení. Později se pak význam slova pozměnil na reprodukci grafiky nebo libovolného textu. Grafika v průběhu let prošla spoustou technických i námětových změn. I v dnešní době, ovšem stále zůstává přijímána jako technika, která je ručním tiskem rozmnožitelná na větší množství stejných a stejně kvalitních výtvarných děl.[2]

Grafická práce je zcela odlišná od malby, kresby a jiných uměleckých technik. Grafik musí mít grafickou představivost a dokázat zjednodušit motiv do linií a ploch. S těmi by pak měl zvládat tvořit kompozice a jejich prolínání. Také musí znát možnosti grafických technik, aby se nesnažil dosáhnout výsledku, kterého danou technikou nelze docílit.[3]

Dnešní umělecká grafika musí splňovat několik předpokladů. Grafický návrh spolu s tiskovou deskou připravuje a tvoří sám autor. Autor by měl také sám provádět finální tisk ze štočku nebo alespoň být druhou rukou při tisku tiskařem, díky tomu zodpovídá za kvalitu tisku. Dalším předpokladem je omezený počet evidovaných exemplářů u každé grafické techniky – náklad nesmí přesáhnout povolený limit. Kvůli možnosti většího nákladu se každý štoček pod tlakem deformuje a znehodnocuje, následné tisky poté ztrácí na své kvalitě. Grafik tak musí hlídat náklad dané techniky, aby případným zájemcům mohl nabídnout pouze kvalitní grafické listy.[4]

Dodržení daného nákladu je otázkou cti a úcty ke grafickému listu. Výdrž štočku závisí na materiálu, ze kterého je tisková deska vyrobena. U tisku z výšky a z plochy se náklad pohybuje okolo 200 kusů. U tisku z hloubky, kde se tisková forma rychleji ničí se pak jedná jen o 40–50 kusů.[5] Omezený náklad je často právě to jediné, co odlišuje umělecké grafiky od pouhého průmyslového tisku.[6] Ten sice pracuje na stejném principu, kvůli

[1] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
[2] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[3] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
[4] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[5] KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Vyd. 3. Praha: Aventinum, 1995. Umělcova dílna. ISBN 80-85277-48-4.
[6] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

velkému nákladu je však považován za pouhou reprodukci a nemá takovou hodnotu. Po zhotovení otisku z tiskové formy zaručuje autor svou signaturou (podpisem) pravost a originalitu grafického tisku, ta je umístěna do pravého rohu pod otisk. Do levého rohu pak musí být uveden náklad dané grafiky a celkový náklad (např. 2/40 – tzn. 2. tisk z celkového nákladu 40 kusů). Mezi signaturu a náklad je pak možné uvést také název tisku a grafickou techniku, kterou bylo dílo vytvořeno. Tisková forma spolu se signovanými grafickými tisky označenými nákladem jsou specifické umělecké dílo. Díky tomu nejsou označovány za pouhou reprodukci, ale za umělecký originál (stejně jako malba, kresba atd.).[7]

Termín původní umělecká grafika označuje spontánní umělecké dílo vytvořené grafickými prostředky podle skutečnosti nebo autorovy představivosti. Ke grafickým tiskům nepatří průmyslově reprodukované grafiky, komerční grafiky, grafické práce v časopisech a novinách ani jiné grafické obrazy vytvořené pomocí počítačových programů. Tyto tisky lze poznat snadno z rubu papíru, kde se na pravém grafickém listu nachází reliéf vzniklý tlakem lisu na tiskovou matrici.[8]

Dalším odvětvím grafiky je takzvaná reprodukční grafika, často označována jako méněcenná (přesto základem tzv. Vysokého umění). Jedná se o grafiku vytvářenou dle cizích předloh (např. převážná část Hollarova díla).[9] Posledním odvětvím grafiky je tzv. užitá grafika, tvořená za praktickým účelem (např. Ex Libris, novoročenka, poštovní známky, ilustrace, plakáty, diplomy, letáky či knižní obálky).[10] Na většinu užité grafiky se však v dnešní době kvůli velkému nákladu využívá grafický software. Jedná se tak pouze o umělecký návrh rozmnožený průmyslovou reprodukční tiskovou technikou. Tištěnou, čistě tradiční uměleckou grafikou, v malých nákladech, se signaturou tak zůstává malá drobná grafika (Ex Libris, novoročenky).[11]

1.1 Grafický lis

K tisku grafických listů je krom štočku, grafických nástrojů a barvy potřeba také kvalitní grafický lis – nejlépe kovový. Ten je možné zakoupit ve speciálních prodejnách nebo na internetu. Lis je sestrojen ze dvou kovových válců přitahovaných pomocí šroubů k sobě.

[7] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[8] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[9] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
[10] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[11] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.

Mezi nimi je vložena deska, na níž se pokládá naválená tisková forma s papírem. Papír je po položení na štoček lepší přejet pár kruhovými pohyby ve větším tlaku, aby se hned nepohnul. Kvůli vysokému tlaku válce, jenž je při najíždění na štoček na papír kladen, se na papír přikládá ještě filc (měkká plsť) nebo flanel. Kontrola tisku se provádí lehkým nadzvednutím papíru za okraj, druhou rukou se přitom přidržuje papír tak, aby se nepohnul.[12]

Přesto, že je tento lis určen pro tisk z hloubky, dokáže provést i kvalitní tisky z výšky. Při linorytu je postup stejný, stačí pouze ubrat tlak válců, který je na štoček vyvinut. Pro tisk dřevorytu nebo dřevořezu pak postačí dva dřevěné pruhy (stejné tloušťky a nejlépe i stejného materiálu jako štoček), kolmo přiložené ke grafickému štočku. K tisku z výšky je možné také využít starý kovový knihařský lis. Jedná se o dvě hladké plochy naproti sobě, z nichž vrchní je šroubovitě přitahovaná ke spodní. Pro tisky z hloubky i z výšky je možné také využít starých ždímaček a mandlů.[13]

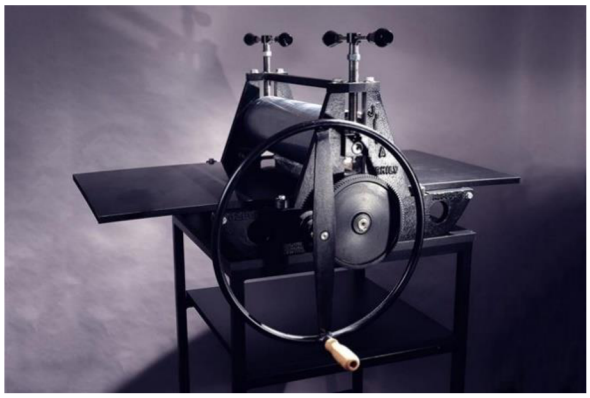

Obrázek 1 Grafický lis [7]

Obrázek 2 Knihařský lis [23]

1.2 Papír

Jednu z nejdůležitějších rolí při tvorbě grafických listů hraje správný výběr papíru, který viditelně ovlivňuje kvalitu tisku. O kvalitě papíru rozhoduje jeho struktura, hrubost, ale také postup výroby. Méně kvalitní papíry na slunci časem žloutnou, kdežto na tisk grafiky je nutné zajistit pevný kvalitní papír, jenž zůstane bílý. Ve většině případů bývají nejkvalitnější ruční papíry (za nejkvalitnější jsou obecně pokládány japonské papíry obsahující dlouhá vlákna, díky nimž jsou papíry velmi pevné). Co se týče strojových papírů, vhodné jsou papíry tzv. křídové nebo, při nenáročném tisku, papíry kladívkové. Za jedny z nejkvalitnějších papírů u nás je možné vděčit proslulé papírně ve Velkých

[12] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[13] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

Losinách, kde se na jejich výrobě pracuje už od roku 1916. Zdejší papíry jsou trvanlivé, pevné a mají příjemný vzhled.[14]

Pro lepší přilnavost barvy je možné papír namočit na pár minut do vody a tu následně setřít čistým, suchým, savým hadrem, tak aby papír nebyl mokrý, pouze vlhký.[15] Pro grafiky jsou také velmi důležité pauzovací papíry, díky nimž lze snadno převrátit a překreslit kresbu na štoček, nebo papíry smirkové, jež lze díky jejich hrubému povrchu využít pro vybroušení drobných nerovností a škrábanců na tiskové desce.[16]

Historie papíru je spjatá s prvním japonským tiskem na hedvábí, díky tomu se se vznikem papíru pojí také vývoj grafiky. Vynález papíru je však přičítán nedaleké Číně, kde se vznik papíru datuje již někdy k 1. století před naším letopočtem. Až odtud se papír dostává do Japonska a ve 12. století nadále z orientu do východní Evropy. V Českých zemích pak zavádí ruční výrobu papíru Karel IV. Strojová výroba přichází až v 18. století. Od 20. let se označení papíru celosvětově rozděluje do tří řad (A, B, C). Nejpoužívanější a nejrozšířenější jsou pravděpodobně formáty A3, A4 a A5. Největší formát papíru, jenž tyto řady nabízí je formát A0 o velikosti 841 x 1189 mm. Tyto formáty lze sehnat v prodejnách po kusech, v balících nebo v trhacích blocích. Zde lze také sehnat kvalitní papíry zahraničních značek jako Fabriano, Canson, Arches, Scholler, Ingres, Daler atd.[17]

Obrázek 3 Druhy papíru [2]

1.3 Tiskařské barvy

V minulosti byla výroba barvy další nedílnou součástí tiskařovy práce. Tiskaři si vyráběli barvu zcela sami, jednalo se většinou o barvu černou, vytvořenou ze sazí utřených

[14] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[15] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[16] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[17] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

s fermeží, nebo jiným pojidlem.[18] V dnešní době lze tyto barvy pro tisk nakoupit ve specializovaných uměleckých obchodech, a to v rozsáhlé škále barev a tónů. Tyto barvy se nevyrábí z rostných surovin jako dříve, ale za pomoci ropných produktů a chemikálií, jež barvě dodávají trvanlivost, vydatnost, stálost a sametový vzhled. Následně mohou být přimíchány ještě další plnidla, které efektivně zlepšují jejich kvalitu.[19]

Při tisku z výšky musí být tisková barva tužší, aby se neroztékala. Naopak pro tisk z hloubky je na zatíraní vhodnější řidší barva.[20] Tubové hlubotiskové barvy lze ředit podle potřeby pár kapkami fermeže. Pro tisk z výšky se později dostaly do prodeje barvy ředěné vodou, se kterými je práce přibližně stejná jako s olejovými. Co se však týče následného čištění štočku a grafických pomůcek je práce mnohem snazší.[21]

Obrázek 4 Tiskařské barvy [10]

Obrázek 5 Tiskařská barva [9]

1.4 Broušení grafických nástrojů

Používáním se grafické nástroje rychle tupí, a proto je nutné je neustále dobrušovat. Broušení je velice choulostivá práce, která se musí dělat pečlivě a opatrně. Jedna ukvapená chyba může zničit kvalitní ocel a tím i celé rydlo. Základní tvarování (úhel a tvar) je prováděno na elektrické brusce, lepší jsou hrubší kotouče, které méně pálí ocel. Broušení je vykonáváno krátkým přiložením rydla ke kotouči a následně okamžitým chlazením ve vodě. Pokud se na oceli objeví nežádoucí duhové zbarvení, znamená to, že došlo ke spálení a změknutí povrchu oceli.

Následné broušení je prováděno ručně na karborundovém brousku, přičemž se postupně přechází na měkčí a měkčí zrno, čímž jsou vyhlazené hrubé rýhy do hladka. Finální broušení ostří je dokončeno pod mírným tlakem na sametovém kamínku. Pro většinu

[18] KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Vyd. 3. Praha: Aventinum, 1995. Umělcova dílna. ISBN 80-85277-48-4.
[19] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[20] KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Vyd. 3. Praha: Aventinum, 1995. Umělcova dílna. ISBN 80-85277-48-4.
[21] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

technik je toto ostří zcela dostačující, ale pro některé techniky (dřevoryt, mědiryt) lze ostří ještě zdokonalit a to na tzv. Kansasu, arkansasu nebo Belgickém kameni (nažloutlý vápenec s břidlicí, používaný na obtahování břitev). Po dokončení brusného procesu je ocel nutné krátce hladit kvalitním olejem nebo petrolejem.

Obrázek 6 Brusné kameny [4]

1.5 Klasifikace grafických technik

Podle způsobu tisku, metody zpracování a materiálu využitého na tiskovou formu lze grafické techniky dělit do tří základních skupin. První z nich je takzvaný tisk z výšky, kam patří techniky suché, u nichž je tisková deska zpracována mechanicky:

- dřevořez,
- dřevoryt,
- linoryt.[22]

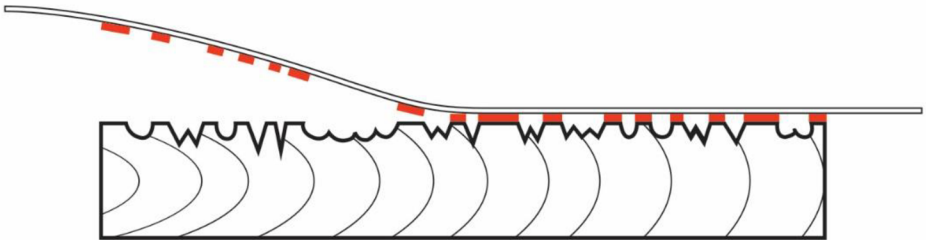

Obrázek 7 Schéma tisku z výšky [Autor]

Další skupinou je tisk z hloubky, jenž zastřešuje rovněž techniky suché. Tisková forma je opět zpracována mechanicky:

- rytina (mědiryt, oceloryt atd.),
- suchá jehla,
- mezzotinta.[23]

[22] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.
[23] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.

Do metodiky tisku z hloubky je možné řadit také takzvané techniky leptané, kde je tisková deska zpracovaná chemicky, patří sem:

- lept,
- akvatinta,
- měkký kryt.[24]

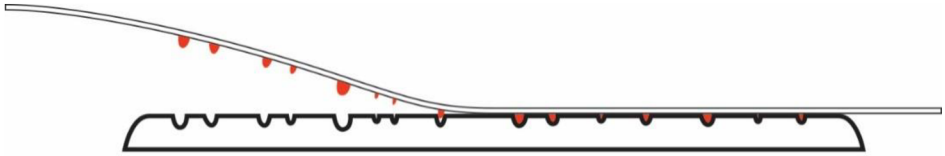

Obrázek 8 Schéma tisku z hloubky [Autor]

Poslední základní skupinou grafických technik je pak tisk z plochy, jenž zastřešuje litografii. K tisku se zde využívá litografický kámen, jehož povrch je zpracován leptáním.[25]

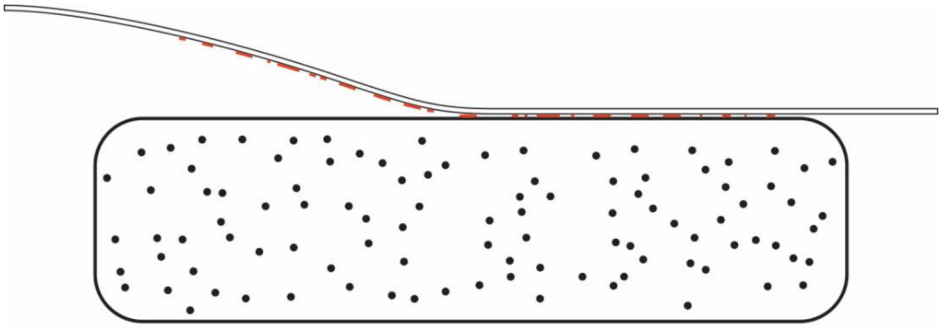

Obrázek 9 Schéma tisku z plochy [Autor]

K těmto technikám později přibyl sítotisk neboli serigrafie, který je velmi specifický a nelze jej řadit do žádné z uvedených kategorií. Zde se při tvorbě grafiky nepoužívá grafický lis. Barva se protlačuje přes prosvícené husté síto.[26] Dalším hlediskem, dle kterého lze grafické techniky rozdělovat, je způsob zpracování tiskové desky, tj. mechanicky (rydly, dláty, noži atd.) a chemicky (leptáním).[27] Vedle těchto základních grafických technik existuje ještě spousta dalších odvozených grafických technik nebo

[24] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.
[25] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[26] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[27] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.

jejich kombinace (kovoryt, oceloryt, mědiryt, olovoryt, gumotisk, monotyp, imitace Mässerovy desky, tisk z přírodnin, tisk z koláže, Cliché verre atd.).[28]

1.5.1 Historický přehled grafiky a jejích nejvýznamnějších tvůrců

Počátky grafiky se datují až do starověku, kdy například v Egyptě sloužil dřevořez k dekorativním účelům a k potisku látky. V Číně pak v 6. století vznikaly náboženské tisky a odtud se dřevořez v 8. století dostal do Japonska, kde došlo k jeho velkému rozvoji. Zde tato technika rychle zdomácněla a stala se velmi oblíbenou. Japonské tisky se vykazují dokonalostí, precizností a nápaditostí. Hrací karty vytvořené v Číně se během křižáckých výprav dostávají do Evropy, kde se stávají velkou inspirací pro středověké řezbáře 15. století tvořící první grafická díla uměleckého charakteru. Tato fakta dokazují, že tisk z dřevěných desek (včetně obrázků) byl lidstvu znám ještě před vynálezem knihtisku Johannesem Gutenbergem v první polovině 15. století. Náměty v této době tvoří většinou náboženská témata. Nejstarší evropský dřevořez pochází z roku 1423, jedná se o vyobrazení sv. Kryštofa pomocí lineárních linií a hieratické perspektivy.[29]

V 15. století byla technika dřevořezu velice oblíbená hlavně v Německu, kde se do podvědomí dostává jedna z nejvýznamnějších osobností této techniky Albrecht Dürer (tvoří také lept a suchou jehlu), pod jeho rukou se poprvé vytrácí kolorování a nastupuje modelace lineární šrafurou. Za jeho nejvýznamnější a nejdokonalejší cykly lze považovat Malé pašije, Velké pašije, Apokalypsu nebo Život Panny Marie. Během 15. století se také začínají objevovat další grafické techniky jako kovorytiny (nejčastěji do mědi) a lept. Přestože se za kolébku mědirytu považuje Itálie, prvním jejím významným tvůrcem byl opět Němec, Martin Schongauer. Z dalších skvělých německých tvůrců také určitě stojí za zmínku Albrecht Altdorfer, Lucas Cranach, Hans Baldung Grien nebo Hans Holbein.[30]

V 16. století se vzrostla popularita mědirytu. Grafika tehdy sloužila zejména k reprodukci výtvarných děl významných umělců, mezi něž patří například Raffael Santi nebo Michelangelo Buonarotti. Tyto velikány oslnil svými rytinami skvělý rytec Marcantonio Raimondi, jenž následně vytvářel rytiny dle jejich předloh a stal se tak důležitou postavou v dějinách reprodukčního tisku. Právě v této době se grafika začala dělit na uměleckou a reprodukční.[31]

---

[28] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[29] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[30] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[31] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

Během barokní doby byli nejuznávanějšími a nejbravurnějšími malíři a grafiky Španěl Anthonis van Dyck a Nizozemec Rembrandt Harmenszoon van Rijn, z jehož práce se dochovalo přes 400 grafických listů. Za jedno z jeho nejbrilantnějších děl je považována grafika s názvem Kristus uzdravující nemocné, kde je zřejmá kombinace technik, které autor rád využíval. Velmi výjimečným českým barokním grafikem byl proslulý Václav Hollar, jehož grafiky jsou technicky velmi precizní a pro oko téměř dokonalé. Grafické listy vytvářel podle vlastních návrhů, ale využíval i cizí předlohy (např. ilustrace k Ezopovým bajkám, listy s motivem Evropských měst).[32]

V 17. století se v sousedním Německu zrodila nová grafická hlubotisková technika mezzotinta. Největšího rozmachu se jí však dostalo v Nizozemí (Wallerant Vaillant – přes 200 grafických listů) a následně v Anglii. Tam se v 18. století objevuje další zručný grafik William Hogarth, jenž taktéž využívá kombinace technik. Oproti tomu italským grafickým cyklům vyhovovala spíše technika leptu (Giovanni Battista Tiepola, Antonio Canale, Bernard Belotta). V této době nastupuje období rokoka a s ním i skvělé lepty Jeana Honoré Fragonarda. Na území Asie zůstává stále velmi oblíbená technika dřevořezu (Harunobu, Hiroshige, Hokusai, Utamaro).[33]

Roku 1768 dochází ve Francii k objevu akvatinty, kterou podle většiny zdrojů vynalezl Jean Baptiste Le Prince. Technika byla později zdokonalena v Anglii. Ve Španělsku tuto grafickou techniku používá Francisco Goya, který ji kombinuje s leptem.[34]

Vynález litografie je velkým objevem a úspěchem českého rodáka Aloise Senefeldera v 18. století. Technika je využívána k tvorbě plakátů, letáků, ilustrací, not, map atd. Jedná se o natolik dokonalou techniku, že její princip je ofsetem používán dodnes a okamžitě vytlačil oceloryt z první příčky průmyslového tisku. Litografie je rovněž oblíbenou grafickou technikou Jeana Auguste Dominique Ingrese a Francisco Goyi.[35]

Velkou osobností francouzské ilustrační grafické tvorby byl v těchto dobách Gustave Doré. V 19. století v českých zemích dělal grafickou tvorbu mimo jiné i Vincent Morstadt, ten vytvářel technikami leptu, ocelorytiny a litografie pohádkově dokonalé pohledy na hlavní město Praha. Přesto, že tvorba impresionistů byla založena na harmonii barev, našli se i takoví, kteří vytvářeli své grafické listy, jimž svou jemností nejlépe

[32] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[33] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[34] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[35] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

vyhovovala technika leptu a litografie (Eduard Manet, Edgar Degas, James Whistler, Henri de Toulouse-Lautrec). Dokonce jeden z nejznámějších představitelů sochařské tvorby Auguste Rodin se věnoval grafice, přesněji technice suché jehly.

Velmi významným obdobím pro českou zemi byl přelom 19. a 20. století, kdy svět dobývala a okouzlovala originální práce secesního umělce Alfonse Muchy, který své litografie využíval spíše pro užitou grafiku (např. plakáty, reklamy, jídelní lístky, dekorativní listy atd.). Tento umělec natolik ovlivnil toto období a styl, že sami Francouzi ho začali nazývat jako Le style Mucha (Muchův styl).[36]

S nástupem 20. století dostává grafické umění zcela novou roli. V minulosti byl zcela normální přístup ke grafice takový, že umělec navrhl kresbu a následně ji předal rytcům ve své dílně, kteří rytinu zhotovili a vytiskli. S příchodem nové doby se autor čím dál více snaží podílet na svojí tvorbě tzn. sám navrhne, sám vyryje a sám vytiskne. Díky tomu lze na grafickém tisku lépe rozpoznat autorův rukopis a současně sám zodpovídá za kvalitu tisku. Počátkem tohoto století se také objevuje nová technika tisku z výšky, jejíž materiál je příjemnější na zpracování a je cenově dostupnější. Prvotním materiálem pro tuto tvorbu bylo korkové linoleum, po 2. světové válce se začíná čím dál více využívat spíše umělých hmot a PVC.

Techniku linorytu s oblibou využívá zakladatel kubismu a jeden z nejznámějších umělců v historii Pablo Picasso (také dřevoryt). Zásluhou španělského umělce se tato technika dostává přes velkou vodu až do USA. Dalšími umělci ve střední Evropě, využívající tuto techniku ke své tvorbě, jsou Josef Čapek nebo Slovák Orest Dubay. Technika linorytu je v dnešní době jednou z nejpoužívanějších grafických technik, na které se grafické tvorbě učí i žáci základních škol.[37]

Technika sítotisku je lidstvu známa již od počáteční historie Orientu, do širšího povědomí se však dostává až v průběhu 20. století. Ke konci 20. let se technika stává populární v USA, během 2. světové války se pak šíří také v Evropě. Do umělecké tvorby se však dostává až díky americkému známému pop artovému umělci Andymu Warholovi.[38]

Významný představitel fauvismu Henri Matisse byl také jedním z tvůrců litografií a leptů. Edward Munch využíval efektu černobílé litografie k vytváření kontrastu vůči své

[36] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[37] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[38] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

expresivní malířské tvorbě. Dalším umělcem, zabývajícím se dřevorytem byl František Kupka (cyklus Čtyři příběhy černé a bílé). Stejně jako jeho obrazy, jsou plné fantazie i grafiky Salvadora Dalího. V Německu pak svojí grafickou tvorbou vynikala Käthe Kollwitzová.[39]

Největší jména české grafiky 20. století:

- **dřevoryt** – Max Švabinský, František Bílek, Bohumil Kubišta, Josef Váchal, Josef Čapek, František Kobliha, Karel Vik, Bohdan Lacina, Jaroslav Lukavský, Vladimír Tesař, Zdeněk Mézl,
- **dřevořez** – především Vladimír Tesař,
- **kovorytiny** – Cyril Bouda, Jiří Švengsbír,
- **lept** – Viktor Stretti, Tomáš František Šimon, Josef Liesler, Zdeněk Sklenář, Vladimír Tesař, Jiří Anderle,
- **suchá jehla** – František Tichý, Zdeněk Sklenář, Ota Janeček, Jiří John, Vladimír Komárek,
- **litografie –** Max Švabinský, Josef Čapek, Cyril Bouda, František Tichý, Josef Liesler, Kamil Lhoták, Zdeněk Sklenář, Vladimír Tesař, Adolf Born,
- **linoryt –** Vojtěch Preissig, Josef Čapek, Ota Janeček, Vladimír Tesař.[40]

Jedním z nejvýznamnějších tvůrců české grafické tvorby je Vladimír Boudník, jehož dokonale zpracované grafické listy jsou, kvůli jeho experimentům a různorodosti, těžko zařaditelné (jedná se o kovové desky zpracovávané rydly, kladivy a jinými mechanickými způsoby).[41]

[39] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[40] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[41] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

1.6 Tisk z výšky

Princip tisku z výšky spočívá v odrývání míst na tiskové formě, která nemají tisknout. Vyvýšená místa (netknutá) jsou poté naválena barvou pomocí gumového nebo koženého válečku (možno použít i kožený tampón) a otiskována na papír. Umělec přenáší kresbu zrcadlově přímo na tiskovou desku a postupně odstraňuje pomocí rydel a nožů okolní netisknoucí místa.[42] Otisky nemají žádné přechody, jedná se pouze o ostře ohraničené čisté plochy a linie. Tuto techniku lze provést také v negativu, vyrytím pouhé lineární kresby, tak vznikne bílá kresba v jednotné ploše.[43] Pro tuto plochu je možno využít širokou škálu materiálů jako dřevo, kov, syntetické hmoty i kámen. Tlak grafického lisu, který je při tisku vyvinut na papír, zanechává na rubu papíru znatelný reliéf, ten je charakteristický pro tisk z výšky. V tiskařském slangu se označuje jako „basa“.[44]

Obrázek 10 Gumový tiskařský váleček [8]

Nejstarší technikou tisku z výšky je dřevořez, z něhož se následně vyvinula technika dřevoryt.[45] V dnešní době je ovšem nejpoužívanější technikou tisku z výšky linoryt (linořez), který je cenově dostupnější a díky svému materiálu je práce s ním mnohem příjemnější a snazší.[46]

Obrovskou výhodou tisku z výšky je možnost ručního tisku. Proces je sice pro tiskaře zdlouhavější a namáhavější z hlediska udržení kvality tisku, není zde ale nutné použití kovového grafického lisu. Tiskař si bohatě vystačí s knihařskou kostkou nebo lžící, jimiž je kruhovými pohyby vyvíjen tlak na rub papíru. Tisková deska musí být přesně

[42] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[43] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[44] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[45] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.
[46] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

opracovaná, bez škrábanců a její tloušťka nesmí přesáhnout výšku typografické literky (tj. 23,56 mm).[47]

Pro snazší a pohodlnější tisk této techniky je využíváno různých grafických lisů, a to pákových, válcových a příklopových. Pro tuto techniku lze také snadno využít i starých kovových knihařských lisů. K tisku z výšky, se používá hustá lepivá tiskařská barva (tu lze také nahradit barvou ofsetovou), která se následně rozmíchá na tabulce skla. V poslední době se také rozšířila tiskařská barva ředitelná vodou, která je stejně vhodná, s tím rozdílem, že navíc usnadňuje čištění.[48]

Barevný tisk je u tisku z výšky realizovatelný dvěma způsoby. Prvním je soutisk několika tiskových desek, z nichž každá je vyrývána a připravována pro tisk jiné barvy. Většího množství barevných tónů je možno dosáhnout jeho kombinací a překrýváním. Druhou variantou je postupné odrývání, kde jsou všechny barvy tištěny z jedné matrice. Průběh je takový, že se prvně vyryje daná barva a natiskne další (vyryje se co je bílé a natiskne žlutá barva, poté odryje, co je žluté, natiskne červená atd.). Při této odrývané variantě by postup barev měl být od nejsvětlejších po nejtmavší (černá poslední), aby se barvy dobře překrývaly.[49]

Často je také u techniky tisku z výšky využívána kombinace dřevorytu s linorytem. Této kombinace se využívá hlavně kvůli snadnější práci s linem, kdy je základní deska pro vrchní barvu z dřevorytu a zbylé formy pro ostatní barvy jsou z linorytu. Dalším způsobem je také „japonský styl“, kdy se pomocí štětce nanáší akvarelová barva na různá místa jedné tiskové desky. Možné je rovněž kolorování černobílého grafického listu akvarelem.[50]

1.6.1 Linoryt

Linoryt, nebo také linořez, je novodobá grafická technika, kterou lze brát jakou levnou náhražku dřevořezu a dřevorytu. Největšího rozvoje se technice linorytu dostalo v průběhu 20. století. Kromě ceny je velkým lákadlem měkký a poddajný materiál, který se přizpůsobuje rydlům a nožům a práce je tak o hodně snazší než při rytí do dřeva.[51]

---

[47] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
[48] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[49] SMITH, Ray. Encyklopedie výtvarných technik a materiálů. 3., upr. vyd. Přeložil Petr CHMELAŘ. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-482-0
[50] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[51] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.

Tuto vlastnost lina lze podpořit nahřátím na radiátoru nebo na slunci, po kterém ještě více změkne. Původně se rylo do klasického lina tvořeného korkovou drtí pojenou lněnou fermeží, v dnešní době se však téměř nevyskytuje.[52]

Zmíněný materiál rychle nahradily syntetické náhražky a PVC. Při lesklém povrchu, které tento materiál někdy má, je nutno použít jemný smirkový papír, jež zabrání stékání barvy. Většinou proto bývá vhodnější rubová strana, kterou je možné použít bez dalších nutných úprav. Existují také lina, potažená tenkou folií, tu lze většinou snadno stáhnout.[53]

Lino nesmí mít lakový nátěr nebo být upravené podlepenou plstí. Nejvhodnější je mnohdy levné PVC tenké asi 2 mm, které je dostupné v podlahových krytinách nebo na místech, kde probíhají podlahové úpravy kladením nového lina.[54]

Na připravené, nevzorkované, hladké lino se kresba přenáší pomocí pauzovacího papíru, tužky, pastelu (nebo křídy) a propisky nebo lihové fixy. Pro vyrývání netisknoucích ploch se na linoryt používají žlábková rydla různých profilů (formovány do tvaru U a V), nožíky a řezáky. Některá rydla jsou vyrobena z podřadné oceli a je tak nemožné je dobře nabrousit. Oproti tomu kvalitní rydla jsou vyrobena z pevné tvrdé oceli, jež po nabroušení ryje téměř sama. Kvalitu rydla také ovlivňuje možnost vyměnitelných profilů, protože opravdu kvalitní rydla tuto možnost nemají.[55]

Rydla jsou formována tak, že je možné odrývat tenké linie i velké plochy a jsou dostupná ve specializovaných uměleckých potřebách. Pro obřezání ostrých hran bývá využíván ostrý chirurgický skalpel nebo rytecký nůž. V naší republice se, za jedny z nejkvalitnějších, považují rydla (i další grafické nástroje) značky Šerák, která jsou zasazena napevno do dřevěné rukojeti a jsou vyrobena z kvalitní oceli. Při práci se rydla tupí a je tak nutné stále dobrušovat jejich hrany pomocí brousku. Stejně jako u dřevořezu a dřevorytu, je nutné při rytí větších ploch rýt více do hloubky, aby se při naválení a tisku

[52] LAUREN, Andrea. Ruční tisk: vše, co potřebujete vědět pro tisk pomocí linoleových forem, gumových forem, pěnových archů a razítkových sad. Přeložil Růžena POKORNÁ. V Praze: Metafora, 2017. ISBN 978-80-7359-537-1.
[53] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.
[54] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[55] LAUREN, Andrea. Ruční tisk: vše, co potřebujete vědět pro tisk pomocí linoleových forem, gumových forem, pěnových archů a razítkových sad. Přeložil Růžena POKORNÁ. V Praze: Metafora, 2017. ISBN 978-80-7359-537-1.

nechytala také netisknoucí místa. Tohoto efektu lze ale také záměrně využít a v některých případech rytá struktura oživuje tisk.[56]

Po dokončení rytí se na lino nanáší dostatečná vrstva husté lepivé barvy, a to za pomoci gumového nebo koženého válečku (případně tampónu). Barvu je nejprve nutné řádně rozválet na tabulce skla (lze použít také litografický kámen nebo jiný plochý, hladký, nesavý povrch) a zkontrolovat její hustotu. V případě že by byla barva moc řídká, znamenalo by to, že se bude roztékat, a to i do spár, které tisknout nemají. Po nanesení barvy se na desku přiloží papír, na který se bude tisknout a v případě ručního tisku přejíždí knihařskou kostkou pod větším tlakem.[57]

Kontrola se provádí jemným nadzvednutím rohu papíru, přitom se druhou rukou přidržuje papír na desce tak, aby se nepohnul. V případě tisku pomocí grafického kovového lisu, se položí tisková formu na lis a nastaví dostatečný tlak (ten lze odhadovat podle reliéfu na papíru). Následně se štoček naválí tiskařskou barvou, deska se položí na lis a překryje listem papíru. Takto nachystaná deska s papírem se přikryje filcem a projede lisem. Prvních pár tisků bývá zpravidla zkušebních kvůli dorytí, možnosti nastavení správného tlaku grafického lisu nebo případnému upravení hustoty barvy. Na hotovém tisku lze ještě za vlhka provádět malé retuše za pomoci špejle nebo tyčinky do uší. Tyto zásahy jdou ale i tak většinou v hladké tištěné ploše vidět. Využití grafického tiskařského lisu je nejen snadnější a rychlejší, ale díky většímu tlaku jsou tisky většinou kvalitnější a lis také více šetří řezané linie štočku. Pro menší formáty lze také využít knihařského kovového lisu.[58]

Tvůrci linorytu: členové skupiny Die Brücke (Emil Nolde, Erich Heckel, Max Pechstein, Karl Smitch Rottluff, Ernst Ludwig Kirchner), Vojtěch Preissig, Gabriele Münter, Otto Dix, Josef Čapek, Karel Štika, Miloslav Holý, Jiří Ščerbakov, Karel Vítěslav Mašek, Pablo Picasso, Henri Matisse, Maurice Vlaminck atd.[59]

1.6.2 Dřevořez

Dřevořez je nejstarší grafickou technikou jejíž první tisky pochází pravděpodobně z Koreje kolem roku 751 n.l.[60] Koncem 8. století se dostává z Číny do Japonska (také

[56] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[57] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.
[58] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[59] Linoryt. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2020 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Linoryt
[60] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7

Mezopotámie, Egypt, Indie), o sedm století později, na přelomu 14. a 15. století, se pak technika dřevořezu šíří po Evropě. V této době se tato tvorba ještě nepovažuje za umělecké dílo.[61]

Tvůrci dřevořezu: Michael Wolgemut, Albrecht Dürer, Hans Holbein ml., Lucas Cranach, Albrecht Altdorfer, Ugo da Carpi, Urs Graf, Hans Baldung-Grien, Hans Burgmair, Jean-Michel Pappilon, Paul Gauguin, Edward Munch, Emil Nolde, Frans Masereel, Käthe Kollwitzová, Josef Váchal.[62]

Technika je řazena do tisku z výšky, jejíž princip spočívá v odrývání ploch, které nemají tisknout. Pro techniku dřevořezu se používá měkčího dřeva než u dřevorytu. K této technice výborně poslouží topol nebo lípa, které dosáhnou výrazné struktury dřeva (záměrně využívaná pro zajímavější otisk). O něco tvrdší dřevo jako hruška, třešeň, ořech umožní jemnější zpracování řezby a hladší struktury.[63] Deska by měla být suchá, přesně opracovaná a neměla by obsahovat suky ani praskliny. Tisková matrice pro dřevořezbu musí být řezaná podélně tj. po letech, nejlépe z vnitřní strany kmene (hustější léta).[64] Štoček je zpracováván ostrými žlábkovými rydly, řezbářskými dláty a nožíky z kvalitní oceli, těmi jsou odstraněny netisknoucí plochy kolem připravené kresby.[65]

Na tisk se používá hustá lepivá tiskařská barva, která se na štoček nanáší pomocí koženého tamponu nebo válečku. Tisk je možné provést pomocí grafického lisu ale i ručně, tento způsob je však namáhavý a méně šetrný k hranám řezby.[66] Pro lepší navalení barvy se také doporučuje nechat kolem kresby rámeček, aby šel lépe pouze po povrchu desky. Po navalení na tiskovou desku se přiloží papír a dále tiskne ručně nebo pomocí již zmíněného grafického lisu.[67]

V dnešní době se dřevořez vnímá jako mírně lapidární a jednoduchý. Některé práce tvůrců dřevořezu se však vyjímají takovou detailností a bravurností řezby, že lze jejich díla jen těžko rozeznat od techniky dřevorytu, která vznikla o mnoho let později.[68]

---

[61] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[62] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[63] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[64] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[65] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[66] ŠIMON, T. F. Dřevoryt. Praha: Jan Štenc, 1927.
[67] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[68] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7

1.6.3 Dřevoryt

Techniku dřevořezu následoval vznik další grafické techniky tisku z výšky, a to dřevorytu vynalezeného anglickým mědirytcem Thomasem Bewickem roku 1771.[69] Přestože princip této techniky tisku z výšky zůstává stejný jako u dřevořezu, liší se několika důležitými charakteristickými prvky. Dřevěný štoček je řezaný napříč, tj. kolmo k létům a na jeho tvorbu je využit tvrdý materiál jako dřevo zimostrázu, hrušeň, švestka, jabloň, třešeň nebo buk.[70] Kvůli tvrdosti a hustotě dřeva je třeba dávat pozor na hlubší zarývání do desky, v takovém případě se dřevo vylamuje. Příprava tiskové desky je náročnější než u dřevorytu a většinou vyžaduje strojové vybavení. To znamená, že kousky malých hranolků bývají spojeny klížením a poté frézovány přesně do roviny a bez škrábanců.[71] Kresba je přenášena zrcadlově pomocí pauzovacího nebo úhlového papíru. Druhá varianta je využití xerokopie, kterou je třeba překrýt navlhčeným papírem v toluenu a látkou, na jejíž povrch se pak přiloží horká žehlička.[72]

Do hladkého povrchu je ryto rydly různých tvarů a šířek, vycházejících z rydel mědiryteckých.[73] Liší se však úhlem broušení (45°) a větší škálou profilů. Těmito nástroji lze dosáhnout lepší modelace tvarů a bohatšího šrafování. Různou jemností a hustotou šrafury může vzniknout mnoho druhů tónování. Některé nástroje (rýtka, kladívka s hroty) však, spolu se zručností, umožňují tak dokonalé odstupňování tónů až přirozený charakter dřevorytu mizí.[74] Díky tomu se dřevorytecká reprodukce dělí na dva druhy. Faksimilová reprodukce značí přesné obrývání předkresleného návrhu na štočku. Proti tomu tónová reprodukce znamená, vystižení tónových hodnot pomocí autorova nadání ve šrafuře, modelaci a tonalitě originálu.[75] Reprodukční technika podle předloh je nazývána xylografie, ta byla během 19. století využívána pro tvorbu časopisů, ilustrací atd. Chybné zásahy lze odstranit tmelením a vybroušením nebo odfrézováním a zasazením přesného kousku dřeva. Při rytí choulostivých míst může autor využít tzv. můstku (cca 1,5 cm tyčinka, spodní část seříznutá do roviny a podlepená kůží). Novodobou technikou těchto dvou technik je linoryt (linořez).[76]

---

[69] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[70] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[71] SMITH, Ray. Encyklopedie výtvarných technik a materiálů. 3., upr. vyd. Přeložil Petr CHMELAŘ. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-482-0
[72] ŠIMON, T. F. Dřevoryt. Praha: Jan Štenc, 1927.
[73] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.
[74] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.
[75] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[76] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.

Tvůrci dřevorytu: Eduard Karel, Maxem Švabinským, T. F. Šimonem, Hokusai Hirošige, Moronobu, Harunobu, Utamaro, Honoré Daumier, Gustave Doré, ve spolupráci s významnými rytci jako Monier, Pisan, Panemaker a další.[77]

1.7 Počítačová grafika

Počítačová grafika je přirozeným vývojovým stádiem grafiky analogové čili klasické. Její vznik úzce souvisí s trendem integrace produktů informačních a komunikačních technologií do nejrůznějších oblastí lidského života. Příchod počítačové grafiky změnil způsob, jakým grafici přistupují ke své práci i jednotlivé pracovní postupy. Celý proces tvorby je nyní mnohem rychlejší, cenově dostupnější a v mnoha případech snazší. Bývá také méně náročný na fyzickou kondici grafika a zaměřuje se spíše na jeho uvažování. Počítačová grafika bourá původní limity tvorby a utváří prostor pro zcela nové možnosti sebevyjádření v rámci tiskovin, multimédií, reklamy i volné tvorby. Současně je také mnohem snazší na rozmnožení, čímž se však vytrácí původní hodnota originálu.[78]

Obecně lze počítačovou grafiku definovat jako grafiku vytvářenou za použití počítače (případně dotykových zařízení) a speciálního softwaru – grafického editoru. Grafické editory se, podobně jako počítačová grafika, dělí na vektorové a bitmapové neboli rastrové. Vektorová grafika je tvořena za pomoci takzvaných vektorů, linií, křivek, kotevních bodů a geometrických tvarů, jež se vzájemně prolínají a slučují v příslušné objekty nebo vzory.[79] Je nedestruktivní, což znamená, že si udržuje svou kvalitu i na větších formátech či při větším přiblížení. Využívá se zejména k tvorbě reklamních materiálů, logotypů, ilustrací nebo při sazbě textu. Jako příklad grafického vektorového editoru lze uvést Adobe Illustrator, CorelDRAW a Affinity Designer.

Bitmapová (rastrová) grafika je tvořena obrazovými body neboli pixely. Na rozdíl od vektorové grafiky je destruktivní a při větším přiblížení, případně na velkých formátech, se tak může ztrácet původní kvalita. Destruktivnost lze vnímat například na fotografiích, kdy se při větším přiblížení objevují zmíněné pixely a obraz již není tolik ostrý.

---

[77] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7
[78] KOVAŘÍK, Milan. POČÍTAČOVÁ GRAFIKA. SSP Brno [online]. 2009 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://moodle.sspbrno.cz/pluginfile.php/2092/mod_resource/content/4/Pocitacova_grafika_upr.pdf
[79] MYŠKA, Karel a Michal MUNZAR. Počítačová grafika a základy videotvorby. UHK [online]. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/myska_-_grafika_a_zaklady_videotvorby.pdf

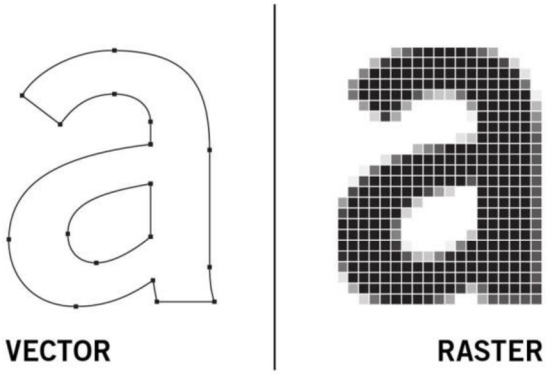

Obrázek 11 Ukázka vektoru a rastru [30]

Rastrové editory se používají zejména v rámci postprodukce fotografií, případně při tvorbě reklamních materiálů, jež v sobě kombinují použití textu a grafických prvků s fotografiemi. Příkladem zde může být Adobe Photoshop, Gimp nebo Affinity Photo.[80] Adobe Photoshop přitom uživatelům rovněž nabízí možnost tvorby vektorů, ovšem pouze v rámci práce s tvary nebo perem. Novější verze Photoshopu pak stále bourají naznačené hranice mezi vektorovým a rastrovým editorem. Přidávají prvky, jako jsou inteligentní objekty, díky nimž lze zachovat původní vlastnosti obrazu.

Z uvedeného vyplývá, že se vektorové a bitmapové grafické editory liší také dostupnými nástroji a principem uvažování, který musí grafik ovládat. Zatímco ve Photoshopu autoři přemýšlí ve vrstvách, s nimiž pracují, je třeba v Illustratoru na jednotlivé prvky nahlížet jako na objekty nebo cesty.[81]

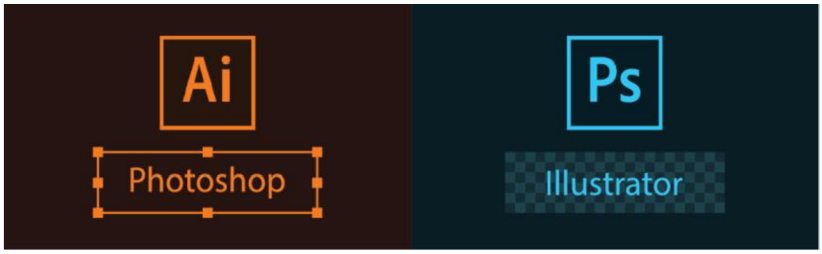

Obrázek 12 Illustrator vs Photoshop [Autor]

[80] KOVAŘÍK, Milan. POČÍTAČOVÁ GRAFIKA. SSP Brno [online]. 2009 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://moodle.sspbrno.cz/pluginfile.php/2092/mod_resource/content/4/Pocitacova_grafika_upr.pdf
[81] MYŠKA, Karel a Michal MUNZAR. Počítačová grafika a základy videotvorby. UHK [online]. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/myska_-_grafika_a_zaklady_videotvorby.pdf

2 Homosexualita a LGBT komunita

Pojem homosexualita bývá obecně vykládán jako citová či erotická preference osob stejného pohlaví a je tak přímým protikladem heterosexuality.[82] I přes svou dlouholetou tradici a demokratizaci na území většiny států světa, se stále jedná o velice kontroverzní téma, někdy dokonce tabu, o kterém větší část společnosti nechce mluvit a tváří se, jako by neexistovalo. Homosexualita a další neheterosexuální menšiny bývají souhrnně nazývány jako LGBT (někdy LGBT+) – lesby, gayové, bisexuálové a transgender. V posledních letech se slova „gay" nebo „lesba" rovněž nahrazují jednoslovným „queer".[83]

V České republice přestaly být projevy homosexuality trestným činem před více než šedesáti lety a před téměř třiceti lety odebrány ze seznamu nemocí. Česko se tak řadí na seznam liberálnějších států, kde je většina společnosti homosexuálům a dalším představitelům LGBT komunity poměrně nakloněna. Již od roku 2006 je zde legislativně povoleno registrované partnerství čili možnost oficiálního svazku mezi osobami stejného pohlaví. Tímto způsobem stvrzené partnerství je obrovský krok k zrovnoprávnění a demokratizaci společnosti, ačkoli v něm partneři nemají ani zdaleka taková práva, jakým oplývají heterosexuální manželé.[84] Významnou událostí české LGBT kultury je takzvaný Prague Pride neboli pochod hrdosti s tradicí od roku 2011.[85] Tento pochod, probíhající typicky začátkem srpna, se těší obrovské oblibě nejen ze strany komunity, ale i jejích přívrženců z řad heterosexuálů. Nevyhne se ovšem ani střetům, zejména pak s náboženskými radikály.

Celosvětově se poměr mezi heterosexuálními a LGBT jedinci vyčísluje na 96 % ku 4 %, odtud časté označení „čtyřprocentní". Tento údaj vychází z amerického výzkumu prováděného ve 40. letech 20. století, přičemž je ovšem jeho relevance mnohými zpochybňována, a to nejen z důvodu staršího data, ale i míry coming outu (otevřeného přiznání orientace) či upřímnosti dotazovaných. Výsledky výzkumů tohoto typu tak úzce souvisejí s problematikou sebeidentifikace a sexualitou. Obě zmíněná témata hrají

[82] JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
[83] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1
[84] JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
[85] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1

zásadní roli nejen v rámci zkoumání původu neheterosexuálních projevů, ale i jejich vnímání většinou společnosti.[86]

Samotná sexualita se přitom vyvíjí v návaznosti na čtyři elementy:

- kultura dané země,
- náboženství,
- lidská identita,
- nahlížení na gender.[87]

V podstatě se tak jedná o jakýsi začarovaný kruh, kde nahlížení společnosti na odlišnou sexuální orientaci jedince může radikálně ovlivnit množství lidí, kteří si ji sami bojí připustit. V zemích, kde je na heterosexualitu nahlíženo jako na patologický jev nebo nemoc tak pravděpodobně bude zaznamenána menší míra coming outů než například v USA, kde jsou umožněny nejen sňatky mezi osobami stejného pohlaví, ale i společná adopce dětí a podobně.[88]

Mezi největší překážky zrovnoprávnění přitom patří náboženská hnutí a obecně předsudky společnosti vycházející z mylné představy o přirozenosti heterosexuality. Známky homosexuálního chování však lze spatřit, již ve starověkém Řecku, jež bývá dokonce vnímáno jako její „zlatý věk“, jelikož se jednalo o období, kdy byl sexuální vztah mezi dvěma muži pokládán za rovnoprávný se sexuálním vztahem mezi mužem a ženou.[89]

Předsudky společnosti a sexuální identita rovněž souvisejí s takzvanou genderovou identitou neboli kulturně sdílenými představami o ženách a mužích. Typický muž tak až donedávna v očích společnosti představoval roli živitele rodiny, který má vždy hlavní slovo a žena „správce“ domácnosti, jehož náplní práce je pouze starost o kuchyň a o děti. Jedinci, kteří z nějakého důvodu nezapadali do těchto představ, pak byli mnohdy považováni za psychicky nemocné nebo nazýváni právě homosexuály. Až s rostoucí emancipací žen a bouráním těchto stereotypů se tak otevřel prostor pro projevy vlastní

[86] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1
[87] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1
[88] LGBTQ Rights Milestones Fast Facts. CNN [online]. 2020 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://edition.cnn.com/2015/06/19/us/lgbt-rights-milestones-fast-facts/index.html
[89] JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.

identity a s tím i pro sebepoznání. Posunu na poli genderu tak lze bezpochyby přičíst zásluhy za pokrok ve vnímání LGBT komunity.[90]

Příklon k opačnému genderu ovšem nemusí hned znamenat, že by měl jedinec jinou než heterosexuální orientaci. Naopak je dnes možné v mnoha případech potkat heterosexuální páry, kde původní pozici „hlavy rodiny" přijala žena. Ačkoli je tak gender mnohdy s homosexuální orientací zaměňován, souvisí s ní spíše nepřímo. Na sexuální orientaci je pak opět možné nahlížet z několika rovin:

- bipolární pojetí,
- sexuální orientace jako kontinuum,
- sexuální orientace jako pole.

Bipolární pojetí sexuální orientaci považuje za jednoznačnou záležitost. Člověk se tak buď narodí jako heterosexuál, nebo jako homosexuál. Nepřipouští se zde tedy existence bisexuality (sexuální přitažlivost mužského i ženského pohlaví), jež je oproti prvním dvěma zmíněným poměrně mladým pojmem.[91] Druhý pohled na sexuální orientaci nahlíží, jako na faktor, který je proměnlivý v čase. Může se tedy měnit v závislosti na kultuře prostředí, ale i s přibývajícím věkem. Jedinec tak může v mládí vystupovat jako homosexuál a postupem času jako heterosexuál či naopak.[92]

Posledním pojetím je pak takzvané pole, jež ze všech jmenovaných dává největší prostor. Dle této teorie jsou totiž všichni lidé v základu bisexuální, přičemž se ke konkrétní rovině přikloní až v závislosti na druhé osobě. Pokud tak jedinec pocítí zamilovanost k osobě stejného pohlaví, stává se homosexuálem, pokud je ovšem osoba opačného pohlaví, zachová si heterosexuální orientaci.[93]

2.1 Homosexualita ve výtvarném umění

Historie výtvarného umění zaznamenává minimálně náznaky homosexuality v každém období dějin. Ať už se jedná o umění starověkého Egypta, orientu, antiky, renesance či novodobé tvorby, v každé době lze pozorovat známky homosexuality, a to jak na

[90] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1
[91] JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
[92] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1
[93] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1

konkrétních dílech, tak na vyjádřeních možného homosexuálně založeného autora.[94] Ještě ve starší době však homosexualita jako pojem neexistovala a byl k ní zachován stejný přístup jako např. ke krádeži, nevěře či incestu. Označení „homosexualita" vyplynulo až z kulturních dějin 18. století. Dále je důležité si uvědomit, že ne každý homosexuálně orientovaný umělec ztvárňoval toto téma a naopak, že ne každý umělec interpretující homosexualitu ve své tvorbě byl gay.[95]

Samotný zájem o analýzu homosexuality v umění se dostavil až v poslední čtvrtině 19. století. Za zmínku stojí například badatelé jako John Addington Symond (Life of Michelangelo, Life of Benvenuto Cellini), Patricia Simons, Armandeo Maggi nebo Ulrich Pfisterer, jehož zájem vzbudil objev homosexuálního kontextu v tvorbě antického sochaře Lysippa. [96] V díle Diogena Laertia je uveden názor, dle kterého měl dokonce Sokrates poměr se svým učitelem Archelaem a následně žákem Alkibiadem. Je podstatné si však uvědomit, že v době antiky byla homosexualita naprosto přirozená věc, často označovaná jako „řecká láska".[97]

Mezi velikány výtvarného umění je hned několik jmen, která nelze v návaznosti na homosexualitu opomenout. Například díky textům renesančního mistra Leonarda da Vinciho lze kvůli oidipovskému komplexu a platonickým vztahům k jeho žákům odhadovat, že byl homosexuál a promítal svou orientaci do svých děl. Tyto domněnky byly také součástí tehdy inspirativní interpretace „Vzpomínky z dětství Leonarda da Vinciho" Sigmunda Freuda. Z jeho vrstevníků je pak možné debatovat i o orientaci Giorgioneho, jehož portrétové vztahy zůstávají mnohým nejasné. Stejně tak nejasné se jeví portrétované vztahy v dílech mezi Raffaelem a jeho neznámým přítelem. Ze spisů Leona Batisti Albertiho lze vyčíst, že vztah dvou mužů zabíral nejvyšší příčku jeho hierarchie vztahů. Podle dalších dohadů byl homosexuálně orientován také Michelangelo, u kterého se spekuluje, že navázal romantický vztah s mladým šlechticem

[94] Homosexualita. Stanfordská encyklopedie filozofie [online]. Stanford Univesity, 2020 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://plato.stanford.edu/entries/homosexuality/

[95] Homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů [online]. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[96] Homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů [online]. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[97] Sokratova filozofie [online]. Univerzita palackého v olomouci, 2018 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://theses.cz/id/sj0uqt/Bakalsk_prce.pdf

a papežem.[98] Některé badatele nenechává v klidu ani Caravaggio a jeho tvorba obsahující silně erotizující zobrazení mužů.[99]

Mezi nejvýraznější novodobé umělce bezpochyby patří Tom of Finland (Touko Laaksonen), který je díky své tvorbě (přes 3 500 kreseb) označován za nejvlivnějšího tvůrce gay pornografie v historii. Tom of Finland je autorem pornografických kreseb s gay, BDSM a fetišistickou tematikou. Převládajícím motivem jeho tvorby jsou stavební dělníci, námořníci, policisté a muži v uniformách. Kvůli kritice a rozruchu, jež jeho tvorba vyvolala v evropských zemích se rozhodl krátkodobě přesídlit do Ameriky, kde se konečně dočkal zaslouženého uznání. Tom byl také spoluzakladatelem neziskové nadace „Tom of Finland Foundation“, která se dodnes věnuje ochraně a podpoře erotického umění.[100]

Homosexuální tematika se pak nevyhnula ani českému území. Výrazné spekulace se například vedou kolem českého malíře Jana Zrzavého (1890–1977), který byl klasikem výtvarného umění. To že byl Zrzavý gay se vždy pokládalo za „veřejné tajemství“, přesto že on sám se ke svojí orientaci nikdy nepřiznal. V jeho tvorbě jsou zřejmé odkazy na antiku a jasné motivy zženštilých mužů, jež evokují k myšlence, že byl gay. Dodnes však existují lidé, kteří se pokouší domněnky o jeho homosexualitě vyvrátit.[101]

---

[98] How Michelangelo Made Church Sexy And Gay 500 Years Before Madonna. OUT ADVENTURES [online]. Brno, 2020 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://www.outadventures.com/gay-travel-blog/gay-michelangelo/

[99] Homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů homosexualita a staré umění: poznámky k interpretaci mužských renesančních portrétů [online]. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[100] Tom of Finland foundation. Tom of Finland Foundation [online]. Los Angeles, Kalifornie, 1996–2021 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://www.tomoffinland.org/

[101] 2. Zrzavý – Rolnický dům a lázně. Pletená stezka [online]. Havlíčkův Brod, 2014–2021 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://www.pletenastezka.cz/a2-zrzavy-rolnicky-dum/

Současná výtvarná scéna je plná lidí, kteří jsou na svoji homosexualitu hrdí a vůbec se za ni nestydí. Jedním z nich je například Radim Labuda, vítěz Ceny Jindřicha Chalupeckého v roce 2008, tvořící zvukové instalace a videoart.[102]

Obrázek 13 Muž dvořící se chlapci – vyobrazení z řecké amfory [1]

[102] Mladý šuhaj jede. O Artalk.CZ [online]. Brno: Artalk, 2008 [cit. 2021-6-13]. Dostupné z: https://artalk.cz/2008/11/12/mlady-suhaj-jede/

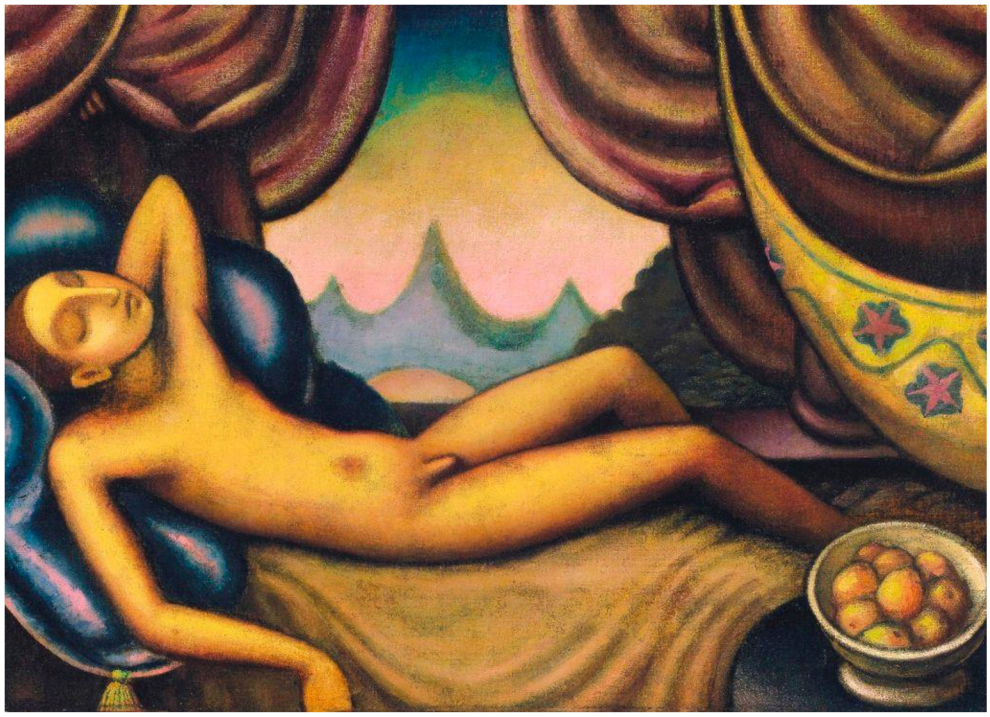

Obrázek 14 Jan Zrzavý – Spící hoch (1912) [27]

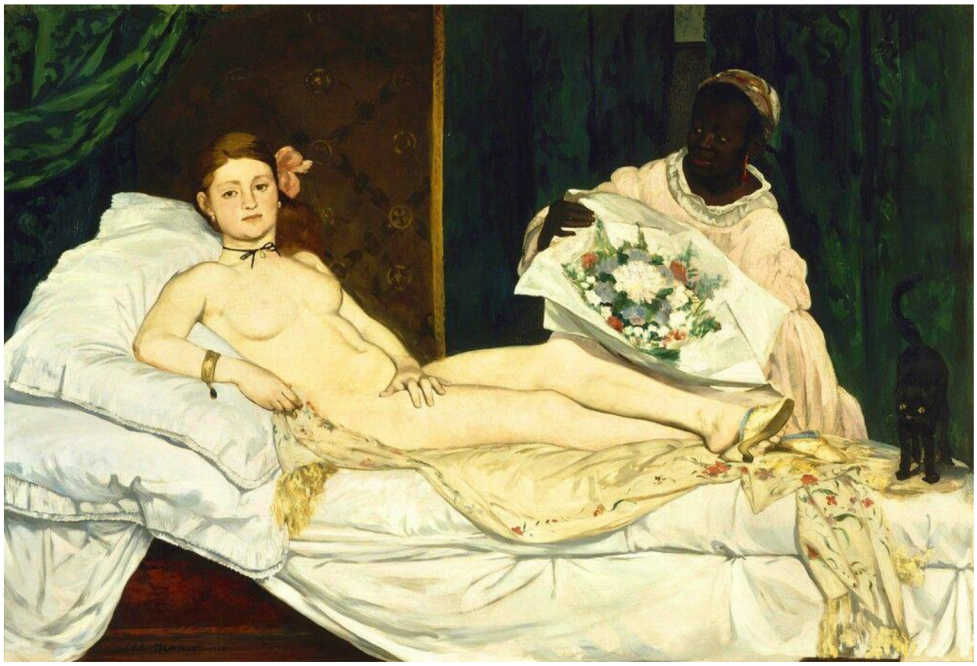

Obrázek 15 Édouard Manet – Olympia (1863) [20]

Obrázek 16 Pietro Lombardo (dílna) – Reliéf s profily starého a mladého muže (1495–1500) [21]

Obrázek 17 Giorgione – Portrét mladíka s bigarádií v ruce a sluhou v pozadí (1502–1509) [6]

Obrázek 18 Jacopo Carucci – Portrét dvou přátel (1523–1524) [11]

Obrázek 19 Raffaello Santi – Autoportrét s přítelem (1518–1520) [22]

Obrázek 20 Tom of Finland – Leather Brotherhood (1982) [29]

Praktická část

3 Příběhy vyobrazených párů

Zpracování této bakalářské práce na téma LGBT komunita a tolerance společnosti, kromě samotného grafického zpracování, vyžadovalo také vyhledání a oslovení několika přátel a známých, kteří by byli ochotní pózovat na návrhy grafických listů a zodpovědět několik obecných, ale také hodně osobních otázek (např. o jejich orientaci, vztahu nebo rodině). Všichni jedinci svou orientací spadají do LGBT komunity a jsou zde popsány jejich zkušenosti a situace spojené s jejich orientací.

Barbora, 27 let

Barbora je velmi chytrá, ochotná, laskavá, homosexuálně orientovaná žena, která studuje pedagogiku. Mimo studia na vysoké škole se věnuje doučování dětí, fotografování, psaní článků a grafice. Homosexualitu vnímá jako přirozený stav, kdy se člověku líbí stejné pohlaví. Jedná se o sexuální orientaci, která se liší pouze tím, že homosexuálů není takové množství a není tak konvenční. Vnímá, že názorů na homosexualitu existuje velké množství a myslí si, že na každém je něco pravdivého. Většinou tyto názory souvisí s okolnostmi života dotyčného člověka. Myslí si, že homosexuální orientaci může mít člověk od dětství, ale existují také příklady, kdy si dotyčný není jistý, stydí se nebo o své orientaci neví, a tak se projeví až v pokročilém věku.

Do doby, kdy Bára navštěvovala střední školu o svojí orientaci vůbec nepřemýšlela a nevnímala žádné odlišnosti. I přes to, že s lidmi z LGBT komunity v kontaktu byla, ji nenapadlo, že by se odlišná orientace týkala také ní. Své vztahy tak navazovala pouze s mužským pohlavím. Její první projev homosexuality se dostavil v 18 letech, kdy se poprvé zamilovala do jiné dívky, své kamarádky. Po tomto uvědomění se Bára s touto informací dlouho srovnávala a snažila se svoje city potlačit a nechat „vyšumět“. Jak sama uvádí, díky neopětovaným a krátkým citům se jí toto období podařilo překonat poměrně rychle. Stále se však nepokládala za lesbu, ale za bisexuálně orientovanou dívku, protože netušila, jaký vztah s druhou ženou je.

V nadcházejících letech si našla svou první přítelkyni a stále se považovala za bisexuálku. Někde uvnitř patrně tušila, že je lesba, musela se s touto informací však nejprve srovnat. Několik měsíců po jejich rozchodu si Bára našla svého posledního přítele a uvědomila si, že vztah s mužem ji opravdu nenaplňuje tak jako vztah se ženou a že tímto mužem končí

veškeré její heterosexuální já. Barbora tvrdí, že ačkoli by s mužem dokázala bydlet, přátelit se a povídat si, city, vztah, lásku, doteky a ostatní intimní záležitosti by s mužem již navázat nedokázala.

Matka Barbory se jí na její orientaci sama zeptala, protože se setkala s její další přítelkyní a poznala, že je mezi nimi blízký vztah. Informaci o její orientaci vzala poměrně dobře. Díky tomu, že Bára v té době již žila odděleně, se oběma toto období překonávalo lépe a bez problémů. Následně se jí matka zeptala na pár otázek a odvětila, že když jí něco takového zakáže, tak ji od sebe jen odežene a v ničem jí nezabrání. Nyní je matka s celou situací naprosto vyrovnaná a s Bářinou přítelkyní skvěle vychází. Je šťastná, že její dcera má milující polovičku, vztah pokládá za stejný jako vztah s mužem a nebojí se o něm mluvit. Bářina sestra tuto informaci vůbec neřešila. Několikrát se ve třídě setkala s narážkami, ale nikdy se nejednalo o nic vážnějšího.

Sestřenice a bratranci vzali její orientaci také bez problémů. Jedinou sestřenku tato informace zaskočila, a následně chtěla Báru seznámit s jejím kamarádem. Po krátké době se však s její orientací také srovnala. Kamarádi tuto novinku vůbec neřešili a Báru podpořili. Jediný z rodiny, kdo o Bářině orientaci neví, je její děda. Báru mu svou orientaci netají, ale tuší, že by se její dědeček s informací nelehce srovnával a těžko by ji pochopil. Sama ale uvádí, že pokud by se jí na orientaci zeptal, tak by mu řekla pravdu. Je také možné, že o její homosexuální orientaci ví a nechce se o ní bavit, protože se jí nikdy na přítele ani na její vztahy neptal.

Ve svém blízkém okolí se Bára nikdy s negativními reakcemi kvůli své orientaci nesetkala a nezaznamenala, žádné pomluvy ani to, že by se s ní nebo s její rodinou někdo nechtěl bavit. Co se týče cizího okolí, na ulici, zaznamenala pár výkřiků, narážek nebo nepříjemných pohledů, ale nikdy se nejednalo o nic vážného.

Mezi ženským a mužským pohlavím Bára žádné rozdíly nevidí ani nedělá. Jediný rozdíl vnímá v tom, že dotyčná dívka by se jí mohla líbit, zato muž ne. Také cítí, že se jí nelíbí, když se s ní nějaký muž snaží navázat jakýkoli fyzický kontakt a nedrží si svůj odstup. Nejde o rozdíl mezi mužem a ženou, ale spíše o vlastnost daného člověka. S touto vlastností se však u ženy nikdy nesetkala a bere to tak spíše jako mužský rys. Přesto se, hlavně díky svým technickým oborům a koníčkům, přátelí převážně s muži.

Báře nevadí registrované partnerství a tvrdí, že nepotřebuje manželství ani manželku. Jediné, co jí vadí jsou odlišná práva a nerovnoprávnost, které vnímá jako silný „handicap“

dnešní společnosti. Říká, že manželství může klidně zůstat povoleno pouze heterosexuálům, pokud dojde k navýšení práv u registrovaného partnerství. Ví, že dokud nebude mít homosexualita alespoň nějakou legislativní podporu, budou na ni lidé stále nahlížet jako na něco odlišného. Co se týče adopce, nevidí důvod, proč by neměla být přístupná také homosexuálům. Jakýkoli pár, pokud se rozhodne adoptovat dítě, by měl projít stejným procesem a mít stejné možnosti.

Přála by si, aby si byly všechny orientace rovny a měly stejná práva. Dokud nebudou stejná práva, budou se homosexuálové stále setkávat s pokřiky, narážkami a lidé budou brát homosexualitu jako něco odlišného. Dobře však ví, že tento běh je ještě na dlouhou trať a rovnoprávnosti se pravděpodobně v našich životech ještě nedočkáme. Barbora vidí, že v přístupu společnosti k homosexuálům proběhla za posledních pár let obrovská změna a je ráda, že ve svém životě nemusí svou orientaci tajit. I přesto si však myslí, že pokrok není za tu dobu dostatečný a měly by se hranice ještě posunout alespoň na stejná práva. Dokud lidé budou brát jinou orientaci než heterosexualitu jako něco špatného nebo odlišného, budou to učit i své děti a ty následně své. K žádnému posunu tak nedojde a rovnoprávnosti se nedočkáme.

Obrázek 21 Barbora

Amálie, 25 let

Amálie je kreativní homosexuálně orientovaná žena studující grafický design. Již v brzkých letech, kdy navštěvovala mateřskou školku, její náklonnost podvědomě tíhla více k ženskému pohlaví. A to převážně k učitelskému sboru ve školce, kde v konkrétních pedagožkách shledávala oporu. V té době však ještě netušila, že by to mohlo souviset s její odlišnou orientací. Další velkou oporu cítila ve své matce, která pro ni vždy byla ikonou všeho dobrého a správného. Tato náklonnost dále pokračovala také na základní škole, kde se často stávala obětí šikany, a to až do pubertálního období. Během druhého stupně základní školy si začala uvědomovat, že se jí líbí více ženy než muži. Všechny její kamarádky začínaly své první vztahy a mladistvé románky, ale ona vůbec nepřemýšlela nad sblížením se s opačným pohlavím.

Amálie byla vychovávaná ve velmi tradiční rodině, kde byla homosexualita vždy považována za tabu. Kvůli tomu se začátkem střední školy začala stýkat s prvním mužem. Postupem času ale vnímala, že ačkoli si rozumí, fyzicky ji nijak nepřitahuje, i když by měl. Velký zlom nastal asi po třičtvrtě roce, kdy se jí její přítel rozhodl naznačit první intimní doteky. Sexuální podtexty, o které se snažil, Amálie psychicky nevydržela, věděla, že z její strany vztah nemá budoucnost, a tak jej ukončila. V následujících dvou letech měla dva krátkodobé vztahy, nikdy však nedošlo k pohlavnímu styku a s muži se rozešla na přátelské rovině.

Během studia na střední škole jí mnoho spolužáků naznačovalo a říkalo, že by se měla zamyslet nad svojí orientací, protože viděli, že tíhne spíše k ženám. Dokonce její rodina měla první tušení, že by mohla být lesba, a proto jí dávala silně najevo, že s touto orientací nesouhlasí. Brzy po jejích 18. narozeninách, když se vracela se spolužáky z dovolené, podlehla nátlaku přátel a rozhodla se pro experiment se svojí dlouholetou kamarádkou, o níž již delší době věděla, že je lesba. Amálie si však byla vědoma, že by to rodina neschvalovala, a tak i po této zkušenosti pokračovala v seznamování se s mužským pohlavím.

Krátce na to se seznámila se svým prvním dlouholetým přítelem, se kterým také zažila svůj první pohlavní styk. I přes společné zájmy, koníčky a další vztahové náležitosti, kdy byli oba spokojení si její přítel stěžoval na její nízkou sexuální aktivitu. Snažila se mu vyhovět a věděla, že pokud bude žít s mužem, musí se snažit zapojit i tuto vztahovou

stránku. Bohužel i přes veškerou snahu však její přítel cítil, že vztah nemá to, co by mít měl.

Po rozchodu si uvědomila, že hraná přitažlivost nebude fungovat a nikdy nebude šťastná tak jak by chtěla. Díky spolubydlení, které jí nabídla její spolužačka, se seznámila s další homosexuálně orientovanou ženou. Po několika měsících přátelství a poznávání, kdy zjistila, že mají mnoho společného se rozhodla nadále neomezovat. Amálie tak začala svůj první vážný vztah se ženou, který stále trvá.

Rodinu její vztah se ženou těžce šokoval. Matka zjištění oplakala a odmítala uvěřit, že je její dcera lesba. Opakovala, že je to jen experiment a že se tak momentálně rozhodla. Dále svou dceru žádala, aby její přítelkyně nejezdila do města, kde žijí a nikde neprezentovala jejich vztah. Řekla jí, že proti homosexuálům nic nemá, ale ne pokud je v rodině. S postupem času se tato striktní rozhodnutí zmírnila a matka si uvědomila, že pokud nechce přijít o dceru bude muset začít tolerovat její přítelkyni i celý vztah.

Otec fakt, že je jeho dcera lesba přijal flegmaticky. Podle matky však tuto informaci snáší také velice špatně. Kvůli předchozím zkušenostem se Amálie s matkou dohodla, že babičkám tuto informaci zatají. A to hlavně babičce z matčiny strany, která už jednou podvědomě tušila, že je její vnučka lesba. V té době Amálii vážně řekla, že pokud to tak je, tak ona se s tím rozhodně nesmíří. Navíc stále před Amálií opakuje, že je homosexualita nechutná a že takové lidi nechápe. Kvůli tomu se rodina dohodla, že bude pro všechny lepší, když její orientace zůstane babičce zastírána. Jediný, komu nový vztah se ženou nevadil, byl Amáliin bratr, který si její přítelkyni ihned oblíbil.

Co se týče přátel, vzhledem k matčině přání, aby o své orientaci dcera nikomu neříkala, se tato informace dostala jen k nejbližším kamarádům. Ti s její orientací problém neměli a překvapení vůbec nebyli. Ostatním o svojí homosexualitě neřekla, výjimkou byly akce s cizími lidmi, kde si byla jistá, že se její orientace k babičce nedostane. I přesto se ale na veřejnosti nikdy nesetkala s negativními názory. Jediné drobné případy vznikly od náhodných kolemjdoucích mužů, kteří zpozorovali, že drží za ruku svoji přítelkyni a měli tak potřebu tento vztah komentovat.

Amálie vnímá homosexualitu jako orientaci se kterou se člověk narodí. Nejedná se o volbu, nemoc ani nic jiného. Díky svým zkušenostem připouští, že je možné míru této orientace ovlivnit, a to například výchovou. V jejím životě to mohla být již zmiňovaná opora učitelek a matky, jež hrála nejdůležitější a nejvýraznější roli v její výchově. Amálie

si je vědoma perné minulosti, která provázela všechny homosexuální a transsexuální jedince na světě. V dnešní době však vidí obrovský pokrok, kdy jsou lidé tolerantnější a odvážnější projevit své pravé já. Bohužel stále existují místa, kde se homosexualita bere negativně. Například okrajová část malého města, kde žije a kde se stále dodržují tradice, zvyky a mnoho občanů je silně nábožensky založených, je homosexualita vnímaná jako špatná, zvláštní a nechutná. Většina obyvatel republiky však s LGBT komunitou v dnešní době problém nemá.

Do budoucna Amálie plánuje klasickou rodinu s dětmi po boku ženy. Věří že lidé a stát dospěje k tomu, že jsme všichni rovnoprávnými občany naší země, a proto nám náleží i stejná práva. To samozřejmě zahrnuje povolení svateb a adopci dětí, které zůstávají homosexuálům zakázané. Nejvíce by si přála povolení homosexuálních svateb. Nevidí rozdíl mezi jejím vztahem s přítelkyní a jinými vztahy. Především ji však děsí představa, že se její přítelkyni něco stane a po příchodu do nemocnice jí lékaři neposkytnou všechny informace. Co se týče adopcí věří, že homosexuální pár dokáže vychovávat dítě stejně jako heterosexuální. Výchova dle ní záleží na charakteru člověka, na tom, co je dítěti jedinec schopen poskytnout, a ne na jeho pohlaví nebo orientaci. Vzhledem k velkému pokroku vnímání homosexuality celým světem věří, že brzy dospějeme k rovnoprávnosti u nás i v jiných zemích.

Obrázek 22 Amálie

Pepa, 22 let

Pepa je mladý, homosexuálně orientovaný, sympatický muž, který se živí jako model aktů, soft aktů i klasických portrétů. První známky Pepovy odlišné orientace přišly během puberty na základní škole, kdy si po menším experimentování se ženami (líbání, hlazení atd.) začal uvědomovat, že ho tento vztah a kontakt s ženským pohlavím nijak neuspokojuje a nelíbí se mu pravděpodobně tak, jak by měl. Během této doby se seznámil s jedním homosexuálně orientovaným mužem, který už o své odlišné orientaci věděl a díky rozhovorům a prvnímu experimentování s ním sám pochopil, že jakékoli vážné nebo krátké vztahy bude muset navazovat pouze s muži.

Během prvních let této zcela nové životní etapy, se Pepa snažil nijak nevyčnívat a nedávat okolí svou „novou" orientaci najevo. Spíše se snažil poznávat, jaký je kontakt se stejným pohlavím a experimentovat se zkušenějšími muži, a to už včetně pohlavního styku. Během jeho 16 let přišel základní průlom, kdy se o Pepově orientaci dozvěděla jeho rodina a nejbližší přátelé. Pepa pocítil obrovskou úlevu. Nemusel se už nadále přetvařovat a mohl naplno projevit svou skutečnou osobnost. Jeho matka byla překvapená a šokovaná, protože byla vychovávaná v klasickém pojetí, kdy si muž vezme ženu, zdědí firmu a půjde příkladem svým dětem. Pepův dědeček pak reagoval ještě o něco hůře než matka.

Během několika let se s myšlenkou, že je Pepa gay smířili a začali jeho představy o budoucím životě respektovat a na jeho cestě ho podporovat. Matka tak začala navštěvovat různé spolky a vystupovat v článcích (např. Hrdá matka) podporujících LGBT komunitu a momentálně se za orientaci svého syna vůbec nestydí ani ji netají, ba naopak ho podporuje a velice dobře vychází i s jeho dlouholetým partnerem. Rodina z otcovy strany však naopak tento fakt vůbec nepřijala. Pepův otec měl s jeho matkou už předtím problémy a tvrdě využil synova coming outu, když při rozvodovém řízení u soudu vytáhl právě skutečnost, že je jeho syn gay. Použil tak Pepovu orientaci jako hlavní důvod, proč chce odejít jak od syna, tak od matky. Současně se od nich rozhodl úplně distancovat.

Pro Pepovy nejbližší přátele pak zpráva o jeho homosexualitě zcela šokující nebyla. Na základě jeho názorů a komunikaci podvědomě tušili, že se jeho náklonnost orientuje spíše k mužskému pohlaví. Někteří méně blízcí přátelé překvapení byli, ale většina z nich se i tak postavila na Pepovu stranu a rozhodla se ho podpořit. Téma homosexuality se, ale v té době (i nyní) problematicky řešilo ve školách. Především na základní škole, kde

některé děti procházející pubertálním obdobím jeho orientaci nepřijaly a začaly ho šikanovat. Byl tak vystaven neustálým urážkám a nadávkám těchto jedinců, kteří s ním nechtěli sdílet šatnu, toalety, sprchy ani školní lavici. Do této skupiny lidí převážně patřily děti, které byly méně viditelné a šikanou slabších nebo právě homosexuálních spolužáků se chtěly předvést před ostatními. Pak také děti, které byly vychovávány rodinou v tom, že homosexualita je špatná a jedná se o něco nechutného. Třetí část této skupiny tvořily děti, které byly silně církevně založené a jejich víra homosexualitu přísně zakazuje a odsuzuje.

Díky popularitě firmy Pepovy rodiny se dostával do široké společnosti různých lidí a začal si všímat, že někteří, většinou věřící, ale i ateisté, o komunikaci s ním nestáli a snažili se mu vyhnout. Proto ve svém rodném městě zatím neriskuje a snaží se nedávat příležitost vulgárním útočníkům. Začal navštěvovat větší města, která nejsou tolik tradičně založena a homosexuální orientace zde nikoho neprovokuje. V těchto rušnějších městech se nebojí chytit přítele za ruku, a i přes malé procento lidí, kteří mají občas potřebu vyjádřit svůj nesouhlas, se cítí uvolněnější a spokojený. I přesto ale bydlí pořád s matkou a snaží se jí být neustálou oporou a dobrým synem.

Pepa zastává názor, že homosexualita není nemoc ani boží trest, ale člověk se tak narodí. Stejně jako se zrodí blond nebo brunet, tak i se svou orientací, které se nedá předejít. Homosexualitu pokládá za orientační směr, kdy se člověku líbí stejné pohlaví. Ženské pohlaví nijak neodsuzuje a s touto skupinou lidí se normálně stýká a přátelí. Jediný rozdíl pociťuje v tom, že by si nedokázal představit se ženou vážný vztah, společné soužití nebo jakýkoli sexuální podtext. Minulost homosexuálů, kdy za tuto orientaci byli lidé posíláni do plynu, biti, zabíjeni a celkově odsuzováni vnímá jako dost vzdálenou, i když v některých zemích se stále tresty na homosexuálních jedincích aplikují a tato orientace je nelegální.

Na druhou stranu už v dnešní době spousta zemí homosexuály bere jako rovnoprávné heterosexuálům a povoluje sňatky. Největším problémem ve většině států však zůstává adopce dětí. Pepa, asi jako většina homosexuálů, pevně doufá a věří, že v budoucnosti budou povoleny jak sňatky, tak i adopce a této rovnoprávnosti se dočkáme i u nás. Registrované partnerství bere jako krok kupředu, bohužel tento závazek stále jistá práva nepodporuje.

Co se týče výchovy dětí v rodině homosexuálů, chápe že homosexuální pár nemůže dítěti dát oba výchovné jak mužské, tak ženské prvky, ale podotýká, že tito lidé mají stejné výchovné vlastnosti jako heterosexuálové. Bohužel některé děti vyrůstají v heterosexuálních rodinách alkoholiků a závislých, kde dětem není věnováno tolik času a lásky. Z tohoto důvodu si myslí, že je stále lepší, aby dítě vyrůstalo u homosexuálního páru, který mu bude chtít lásku dát a věnovat se mu. Ačkoli je samozřejmě možné, aby se zmíněné sociálně-patologické jevy vyskytly i u homosexuálního páru. Současně nepodporuje názor, že když dva homosexuálové vychovají syna, tak z něj bude taky gay, protože většina homosexuálů pochází právě z heterosexuálních rodin a orientaci svého dítěte nelze jen tak ovlivnit.

Obrázek 23 Pepa

René, 28 let

René je charismatický, zábavný a přátelský muž homosexuálního pohlaví, pracující jako vedoucí směny v automobilovém průmyslu. Ve společnosti je velmi oblíbený a rád se seznamuje s novými lidmi.

René se nikdy nezamýšlel nad tím čím by mohla být homosexualita podmíněna nebo jaký vjem tuto orientaci v člověku vzbudí. Uvádí, že v jeho případě to přišlo samo a zcela přirozeně. Stejně jako většina ostatních homosexuálů si začal všímat své odlišné orientace v průběhu školního věku, kdy například chlapci během tělocviku pozorovali

dívky. On sám se na ně také díval. Vnímal, že mají prsa a celkově jiné proporce než kluci. Vůbec ale nechápal, proč by to s ním mělo něco dělat, proč musí vyvinout takovou snahu a soustředění, aby si ženských předností vůbec všimnul. Ve chvíli, kdy opustil od snahy a přemáhání se zjistil, že při pozorování jeho spolužáků mužského pohlaví je to mnohem snazší. Zaznamenal, že několikrát při sportu pozoroval jiné muže a všímal si, že se mu líbí například ruce nebo nohy dotyčného. Kolem 17. roku, kdy člověk většinou začíná sexuálně experimentovat, si říkal, že asi nebude heterosexuál. Pokud si všímá pouze mužského pohlaví a žádné ženské přednosti ho ještě nijak nevzrušily, bude to pravděpodobně tím, že je gay.

René sám říká, že během psychického vývoje v dětství nedošlo k žádným traumatickým zážitkům, šikaně ani jiným problémům, které by mohly vést ke změně jeho orientace nebo potlačení lásky k ženám. Uvádí ale, že zná spoustu případů, kdy byl v dětství homosexuál pod tlakem šikany nebo dokonce obětí znásilnění. Je tedy pravděpodobné, že to dotyčného nějak ovlivnilo. Jeho orientaci to však změnit nemůže, protože podle Reného se člověk se svou orientací narodí.

O svojí homosexuální orientaci René svojí matce řekl ve 23 letech. Ta jeho orientaci vzala dobře se slovy „Až budeš mít přítele tak ho nezapomeň dovést ukázat a na kafe“. Měla již zažitý vztah s Reného nevlastní babičkou, která je lesba a žije několik let s partnerkou. Tím pádem Reného sexualitu brala s humorem. Jeho bratr tento fakt oplakal. Nikoli však, z toho důvodu, že je René gay, ale ze strachu, že nebude mít vlastního synovce. Co se týče jeho kamarádů a přátel nikdo s jeho orientací také problém neměl. Sám říká, že byl až překvapený a stále čekal kdy se dostaví nějaké urážky a vulgarismy, ale do dnešní doby se s ničím takovým nesetkal. Samozřejmě nebere v potaz přátelské narážky a vtipkování, protože sám tímto stylem ve společnosti také komunikuje. Má pouze jeden negativní zážitek a to ten, kdy se pří pouliční procházce držel s přítelem za ruku a z kolemjedoucího auta se ozval hanlivý výkřik „buzny!“.

Díky své přátelské povaze má René spoustu přátel, a to jak mezi heterosexuály, tak v komunitě gayů. Nikdy však nezaznamenal žádné rozdíly v chování, kterými by se gayové lišili. Mezi lidmi žádné rozdíly nedělá ať už se jedná o ženu či muže (jak heterosexuály, tak homosexuály). Každého člověka bere jako stejného jedince a nemění k nim ani své chování. Stejně tak si myslí, že jeho chování nijak neovlivnila jeho orientace.

René vnímá, že tolerance společnosti k homosexualitě je mnohem lepší. Velký posun vidí hlavně v posledních 5 letech, kdy začíná pozorovat, že spoustu heterosexuálů se LGBT komunity zastává a soucítí s jejími členy. On sám má několik zkušeností, kdy se heterosexuál při rozhovoru ve společnosti sám zastával komunity, aniž by věděl, že je René gay. Stejně tak vidí pokrok v zahraničí. Stále ale cítí, že gayové jsou více odsuzováni než lesby.

Také nevidí důvod, proč by pro homosexuály měla platit jiná práva než pro heterosexuály. Ať už se jedná o adopci, přístup k informacím o zdravotním stavu svého partnera v nemocnici, hypotéku či jiné majetkové záležitosti. Nepotřebuje, aby se jeho vztah s partnerem nazýval manželstvím, ale chce pro svůj vztah stejná práva jako mají heterosexuálové.

Považuje se za rodinný typ, a tak by chtěl se svým partnerem vychovat dítě. Nepotřebuje, aby dítě mělo jeho krev a geny. Rád by adoptoval dítě, kterému by mohl poskytnout zázemí, domov a vychoval jej tak jak nejlépe bude umět. Nemyslí si, že pokud by s partnerem vychovával syna, vyrostl by z něj taky gay. Jak už na začátku řekl, orientace je o přirozenosti, se kterou se člověk narodí, a tak si nemyslí, že by dítě v tomto směru vztah rodičů ovlivnil. Samozřejmě je možné, že se dítě může potýkat s posměšky ve škole. Podle Reného se však se stejným přístupem může potýkat dítě heterosexuálů, ať už z důvodu chudoby, barvy kůže nebo jiné odlišnosti. Jako příklad uvádí že on sám má dva mladší bratry na základní škole a nikdy se nesetkal s tím, že by se jim někdo kvůli Reného orientaci vysmíval.

Samozřejmě obavy o svého možného potomka má, doufá však, že do té doby se názory na komunitu spolu s uplynulým časem posunou ještě k lepšímu. Nejvíce by si přál zrovnoprávnění homosexuálů, a to především v již zmiňovaném případě, kdy by se partnerovi nebo dítěti (které není po biologické stránce jeho) něco stalo a nikdo by mu neposkytl žádné informace. Tato představa ho děsí nejvíce.

Obrázek 24 René

Nella, 20 let

Nella je inteligentní bisexuálně orientovaná žena, která během studia pracuje také jako modelka. Díky svému půvabu se několikrát zúčastnila miss a jiných prestižních soutěží krásy, kde se nejednou umístila.

Svojí bisexuální orientace si začala všímat na základní škole, při mladistvém experimentování se stejným i opačným pohlavím. V následujících letech navázala blízký kontakt se svojí kamarádkou, která byla lesba a zaměřila se tak na vztah a přitažlivost jiné ženy. S touto ženou prožila vztah a svůj první pohlavní styk. Pár měsíců po rozchodu se začala stýkat s mladým mužem, který ji také delší dobu přitahoval a prožívala tak svůj druhý vztah, tentokrát s mužskou polovičkou.

Její rodina prozatím o bisexuální orientaci neví. Nella si totiž myslí, že by rodina tuto její stránku nepochopila a odsoudila ji. Její rodina je velice kulturně, tradičně a nábožensky založená. Uznávají proto pouze heterosexuální jedince. Další důvod, proč si Nella myslí,

že je prozatím lepší tuto stránku před rodinou neukazovat je, že si rodina potrpí na to, kdo si o ní, co myslí, a jak vypadá. Díky tomu by jejich dcera mohla být považována za kaz v rodině, který nedělá dobrý dojem na okolní svět. Nella proto ví, že v případě, kdy by si našla muže, nemusí se rodina tuto informaci vůbec dozvědět a ona tak nebude riskovat odcizení, hádky nebo jiné negativní situace. Na straně druhé, pokud by si našla ženu a rozhodla se žít s ní, bude informovat rodinu a řešit tuto situaci až nastane.

Nejlepší kamarádi Nelly o těchto jejích sympatiích k oběma pohlavím ví, ale přátelství s Nellou jim to rozhodně nekazí. Většina jejích přátel o její bisexualitě však neví, právě z důvodu, aby se tato informace nedostala k rodině. Taktéž o ní neví její nový přítel, kterému se o svojí orientaci teprve chystá říct. Jediný případ, kdy se Nella setkala s negativními reakcemi nastal, když se během své práce v modelingu svěřila se svojí bisexuální orientací svým kolegyním, na kterých šlo poté vidět, že jim její orientace vadí a komunikovat s ní už nechtějí.

Nella vnímá, že přístup společnosti k LGBT komunitě se hodně zlepšil a stále zlepšuje. Myslí si, že většina populace, která nesouhlasí s právy LGBT, je v důchodovém věku a díky jejich tradičnímu životu a výchově považují tyto orientace za nesprávné. Doufá proto, že se přístup bude nadále vylepšovat jako doposud a v budoucnu budou povoleny také homosexuální svatby a adopce. Prohlašuje, že každý má nárok na to mít rodinu a je proto nesmyslné, aby tato základní práva byla povolena pouze heterosexuálům.

Obrázek 25 Nela

Anička, 17 let

Anička je velmi mladá, přátelská, bisexuálně orientovaná studentka gymnázia, která žije v neúplné rodině. Po rozvodu jejích rodičů žila dlouhou dobu s matkou, která však svoji dceru nedokázala řádně podpořit. Anička se proto, asi před 2 lety, rozhodla přiklonit na otcovu stranu, přestěhovat se z města na vesnici do jeho domu a žít s někým, kdo více podpoří její sny a rozhodnutí. Tímto krokem bohužel definitivně uzavřela vztah s její matkou a babičkou, které nepřenesly její rozhodnutí přes srdce a vzdaly se tak veškerého kontaktu se svojí vnučkou a dcerou.

Počátky svojí bisexuální orientace Anička vnímá už z dob, kdy navštěvovala mateřskou školku. Během rané puberty pak začala experimentovat jak s mužským, tak s ženským pohlavím a zjišťovat, že ani jedno pohlaví jí nedělá problém a dokáže mít veškerý kontakt s mužem i ženou. Líbilo se jí, že obě pohlaví v sobě skrývají něco, co ji láká a přitahuje, proto se ani jedné strany nevzdala a pokračovala v poznávání. Během dalších let měla dva vážnější vztahy s muži a několik krátkodobých vztahů se ženami, což považovala spíše za experimentování. Sama ale uvádí, že je hodně mladá a nyní sice přítele má, ale ženské pohlaví ji stále láká a dokáže si představit soužití také se ženou.

Anička vnímá velký rozdíl mezi mužem a ženou. Muže bere jako silného jedince, který by měl ženu chránit. Proti tomu vnímá ženu jako křehkou, něžnou a sobě si rovnocennou. Své okolí vnímá tolerantně a nerozlišuje lidi podle toho, jakou mají orientaci.

Její otec o bisexuální orientaci ví a jeho odezva byla kladná. Svojí dceři řekl, že ji bude podporovat za jakýchkoli okolností a výběr jejího partnera nebo partnerky nechá zcela na ní. Aniččini nejbližší přátelé reagovali překvapeně, ale žádná zpětná negativní reakce nepřišla. Většina přátel však o její orientaci neví, ne však z důvodu, že by se za ni Anička styděla, ale zastává názor, že jim do toho nic není a k životu tuto informaci nepotřebují. Její dlouholetý přítel byl z této informace trošku šokovaný, nijak ho to ale od ní neodvrátilo. S Aničkou uzavřel dohodu, že pokud nenaváže s nikým jiným pohlavní styk, může nadále experimentovat také s druhým pohlavím.

Kvůli své orientaci i pro spokojenost a štěstí ostatních by si Anička přála, aby byly sňatky homosexuálů legální a povolily se také adopce. Věří, že i napříč problematické minulosti bisexuálně, transsexuálně i homosexuálně orientovaných lidí je naše země na dobré cestě k rovnoprávnosti všech lidí a všech sexuálních orientací.

Obrázek 26 Anička

Petra, 21 let

Petra je mladá, ambiciózní, transsexuální dívka, která prozatím pracuje pod vedením své matky v rodinném obchodě. Petra se narodila jako chlapeček, kterému rodiče dali jméno Petr. V dětství byla několikrát focena, jak si hraje s kočárkem a obléká se do ženských šatů. Na druhém stupni základní školy na sobě Petra začala pozorovat, že se necítí ve svém těle dobře. Tomuto zjištění ani nepomáhala šikana, která ji při vzdělávání provázela. Na střední škole se pak začala líčit. Ani make-up v ní však nevzbudil pocity, že by uvnitř byla žena a stále se považovala pouze za citlivého chlapce.

Až během následujících pár let nastal velký přelom, když o sobě Petra začala mluvit jako o holce a používat ženský rod. V důsledku této změny se Petře otočil svět vzhůru nohama a docházelo jí, že se ve svém těle opravdu necítí dobře a potřebuje proměnu. V průběhu střední školy oslovila rodiče s tím, že je transsexuál a chtěla by navštívit psychologa a sexuologa. Díky návštěvám u odborných lékařů začala brát na konci střední školy své první hormony a měnit se v ženu. Cítila, že jí estrogen ubírá síly a její tělo slábne. Všimla si také změn po emoční stránce. Její flegmatická povaha začala mizet, začala více a intenzivněji vnímat své okolí.

Petřina matka fakt, že z jejího syna bude dívka, nijak neodsoudila a její rozhodnutí od začátku tolerovala a podporovala. Babička dokonce reagovala s jistým nadšením. Bála se

totiž, že je její vnuk gay, ale pokud je transsexuál, nechá se přeoperovat na dívku a najde si přítele, tak jí změna nevadí. Otec tuto změnu sice musel zapít a zjištění oplakal, ale i tak se rozhodl postavit za Petru. Její nejbližší přátelé téměř na změnu nereagovali a zůstali s Petrou po celou dobu. Mezi vzdálenějšími přáteli se však našly výjimky, které Petru odsoudily a kontakt s ní už nikdy nenavázaly. Také na vesnici, kde Petra žila, začala vnímat, že se jí lidé straní a nechtějí s ní přijít do kontaktu.

Velkým terčem diskriminace byla Petra při svém studiu, kdy jí vedení školy a vyučující nechtěli dovolit navštěvovat dámské záchody, omlouvat ji z hodin tělocviku a dostalo se jí také názoru, že ji budou posuzovat podle občanského průkazu, a ne podle jejích pocitů. Někteří pedagogové s její změnou problém neměli, většina však dávala Petře silně najevo, že ji ve třídě nechtějí. Veřejná diskriminace od neznámých lidí přicházela nejčastěji v prvních fázích její proměny, kdy se prostřednictvím oblečení a make-upu snažila vypadat jako žena, bohužel její rysy a postava byly ještě mužské.

Nyní Petra s diskriminací téměř problémy nemá hned z několika důvodů. V práci je pod vedením své matky a má kolem sebe přátelský kolektiv lidí, kteří Petřinu proměnu neřeší. Dalším důvodem je, že Petra bere hormony už skoro 4 roky a vypadá jako dívka. Od začátku proměny přibrala téměř 20 kilo, a to hlavně díky růstu prsou a pozadí. Nechala si narůst vlasy a stále používá make-up, ke zvýraznění svých ženských rysů. Jediným atributem, který momentálně může prozradit Petřino bývalé pohlaví je její hlas, který je o něco málo hrubší než hlas ostatních dívek. To je také jediný důvod, proč se stále Petra stává terčem slovních výhružek a vulgarismů. Nyní Petra čeká na poslední zásadní krok, který jí chybí k tomu, aby se z ní stala stoprocentní žena. Její operace pohlaví, byla zrušena kvůli celosvětové pandemii koronaviru.

Po této operaci pohlavních orgánů se z Petry stane právoplatná žena a budou pro ni platit stejná práva jako pro všechny heterosexuály (tzn. možnost uzavření sňatku, adopce dětí apod.). Díky tomu má Petra do budoucna velké plány. Chce se vdát, založit rodinu a žít normální život po boku svého dlouholetého partnera.

Petra v dnešní době vnímá, že transsexualita je stále něco odlišného a jedná se tedy o větší kontroverzi než u homosexuality, která už se mnohdy jeví jako běžná a pro většinu normální. Transsexualita může být dle jejího názoru prostředkem pro sebe zviditelnění. Na druhou stranu, pokud původní skutečnost někdo tají a časem je odhalena dokáže to negativně zasáhnout jeho život a kariéru (např. Nikkie de Jager).

Petra uvádí, že je transsexualita, stejně jako homosexualita, na světě odjakživa. Je to něco, co má v sobě člověk od narození a není to ovlivněno genetikou ani ničím podobným. Už eskymácké kmeny zakládaly své tradice na transsexualitě, kdy člověk musel poznat obě pohlaví k tomu, aby se mohl stát šamanem. Také v hinduismu je transsexualita zcela běžná a k uzavření sňatku nezbytná. V naší zemi v minulosti transsexualita zakázaná nebyla, pohlíželo se na ni však stejně jako na homosexualitu. Pro většinu společnosti byla symbolem nechutnosti nebo nějaký druh nemoci. Transsexuály zavírali do nápravných zařízení a snažili se je pomocí hormonů a jiných alternativ, přinutit k tomu, aby byli tím, na koho vypadají. V některých státech je však transsexualita trestná ještě dnes.

Petřin názor na budoucnost transsexuality je takový, že nezáleží na tom, jestli se okolí s transsexuály smíří nebo ne. Pokud věda a lidstvo dokáže ženu uzavřenou v mužském těle (a naopak) kompletně změnit na právoplatnou ženu, může pak svůj minulý život hodit za hlavu a o jeho minulosti se nemusí nikdo dozvědět.

Obrázek 27 Mladý Petr

Obrázek 28 Petra nyní

Nicolas, 22 let

Nicolas je přátelský a hodný transsexuál pracující v automobilovém průmyslu. Narodil se jako děvčátko, kterému rodiče vybrali jméno Klára. V dětství často přemýšlel nad tím, proč je jeho tatínek otec, matka matkou a proč to nemůže být naopak. Také nechápal, proč by si musel oblékat sukni, mít dlouhé vlasy a hrát si s panenkami. Když začal navštěvovat první stupeň základní školy, vymyslel si svou vlastní hru, která spočívala v tom, že si hrál na kluka. Tuto hru hrál kdykoli měl volný čas a prostor. Větší zlom nastal v sedmé třídě, kdy se jeho tělo začalo vyvíjet růstem prsou, který mu byl velice nepříjemný. Z tohoto důvodu si Nicolas stahoval hrudník obinadlem, aby zabránil nepříjemnému pocitu a vizuálnímu tvaru ženských křivek.

Součástí jeho každodenního zamyšlení byl také růst ochlupení. Nechápal, proč by si musel holit nohy a podpaží jako ostatní holky, když mu taková věc přijde nepřirozená. Na přelomu základní a střední školy o sobě Nicolas poprvé mluvil v mužském rodě. Díky tomu si od svých přátel vysloužil svou první mužskou přezdívku Karel, odvozenou od jeho původního jména Klára. Přechod na novou školu bral jako příležitost, jak může začít odznova a ukázat tak své pravé já. Na základní škole ho znala spousta dětí, kterým nechtěl plést hlavu složitostí jeho problému.

Během prvního roku na střední škole, uvědomil své rodiče o tom, že je transsexuál a že by chtěl navštívit odborného lékaře. V následujících letech Nicolas podstoupil spoustu lékařských vyšetření. Velkou práci mu dala také psychická příprava, kdy, ač jist si své transsexuality, svým způsobem nemohl uvěřit, že je s ním něco špatně a bude muset podstoupit tak radikální kroky ke změně. Na přelomu 18. narozenin se dočkal svých prvních hormonů. Díky nim začal nabírat více svalstva, zvýšila se mu míra ochlupení včetně růstu vousů a jeho hlas nabral na hrubosti. Svůj hlas má ale v plánu nadále trénovat nebo navštívit odborníka. Co se týče emoční stránky, cítí, že se hodně zklidnil, ovládá líp své nálady, není labilní a zbavil se tak depresí a občasné agrese.

Ihned po sterilizaci (odnětí dělohy a vaječníků) byl považován za heterosexuála a má již také stejná práva. Následně Nicolas podstoupil další operaci, a to plastiku prsou. Nyní Nicolas s odborníky řeší, kterou variantu finální operace svého pohlaví podstoupí. Buďto mu odejmou kus kůže ze zad a vytvoří tak plasticky mužské pohlaví (tato operace však ponechává velké jizvy na zádech) nebo jednoduše zvětší klitoris (tato varianta zase nemůže ovlivnit velikost a vizuální stránku penisu). Ani jedna varianta pak nemůže

stoprocentně zajistit, že penis bude v budoucnu citlivý. Nicolas však podotýká, že chce umřít jako právoplatný muž, se vším, co má jeho tělo obnášet.

Jeho matka se sestrami si původně myslely, stejně jako Nicolas, že je lesba. Po Nicově přiznání, že je transsexuál se nijak nevyděsily ani od syna (bratra) neodvrátily a zprávu přijaly kladně. Babička z matčiny strany, se s touto informací hodně dlouhou dobu smiřovala. Postupem času, ale pochopila, že je nejdůležitější, aby byl její vnuk šťastný a cítil se dobře. Proti tomu rodina z otcovy strany, Nicolase kompletně odřízla a přestala s ním jakkoli komunikovat. S otcem se od té doby neviděl ani s ním nemluvil. Tak pochopil, že o něj zájem nadále nemá. Babička ho také od jeho coming outu odmítá vidět, pravděpodobně proto, že by jeho momentální vzhled neunesla. Výjimkou byl pouze jeden telefonát, během nynější pandemie koronaviru, kdy mu volala, bohužel s tím, že stále používala ženský rod a nazývala ho Klárou. To že Nicolas přišel o půlku rodiny ho mrzí, ale nechce je bez pozvání navštěvovat, vnucovat se jim nebo se podřizovat tomu co chtějí na jeho úkor.

Nicolasovi přátelé brali jeho transsexualitu velice klidně. Jedinou další negativní zkušenost získal na střední škole, kdy s rodiči musel tuto orientaci nahlásit vedení a pedagogům. Kvůli tomu se mezi učiteli našla výjimka, která nechtěla Nicolase podpořit, rozebírala styl jeho oblečení a ztěžovala mu jeho studium. V polovině druhého ročníku začal brát Nicolas své první hormony, díky kterým našel sebevědomí bránit se této kantorce. S veřejnou diskriminací se Nicolas však nikdy nesetkal. Sám uvádí, že pokud se holka mění na kluka, tak se stačí ostříhat a vzít si pánské oblečení, ale nedokáže si představit, jak těžké to musí mít muži, kteří se mění na ženu. Tato strana to má mnohem horší, je větším terčem posměchu. Nicovi je těchto lidí líto a nedokáže si představit co musejí prožívat.

Přesto, že většina Nicolasových přátel tvoří členové LGBT komunity, nedělá žádné rozdíly mezi heterosexuálem nebo homosexuálem ani mezi mužem a ženou. Nicolas uvádí, že nemá rád škatulkování pohlaví. Pokud tedy například otevře dotazník, měla by být volba pohlaví pouze mezi mužem a ženou. Bere jako nesmysl, pokud zde vidí následující možnosti jako lesba, gay, transgender apod. Přál by si, aby svatby i adopce byly povoleny všem, stejně tak jako aby všichni lidé měli stejná práva. Chce mít děti a rodinu stejně jako každý normální heterosexuální pár a nebrání se adopci ani umělému

oplodnění. Je rád, že se o komunitě mluví a její problematika se řeší. Jedinou změnu, kterou by Nicolas ocenil, je, aby nikdo nebyl „značkovaný“.

Obrázek 29 Mladá Klára

Obrázek 30 Nicolas nyní

4 Pomůcky a postup tvorby

Jak již bylo výše zmíněno, téma LGBT komunity, tolerance a přístup společnosti jsem si zvolila z osobních důvodů. V nedávné době jsem se dostala ke svému coming outu, přičemž toto období nebylo snadné pro mě ani mou rodinu. K informaci, že se mi líbí ženy, se nepostavili úplně kladně. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla vytvořit soubor grafik, který by měl ukázat, že každý vztah je krásný, a nikdo by neměl určovat, kdo by měl mít koho rád a co je správné nebo špatné.

K realizaci těchto grafik jsem si vybrala tradiční grafickou techniku tisku z výšky, linoryt. Tato volba techniky má zcela pochopitelný a jasný důvod. Technika linorytu byla první grafickou technikou, kterou jsem se začala učit – již v 9 letech. Přesto, že jsem si do dnešní doby vyzkoušela téměř všechny grafické techniky, je to právě linoryt, který mě stále nejvíce baví a pokaždé jsem stejně nadšená z práce, možností, které technika dovoluje a finálních výsledků. Dalším důvodem, proč jsem si vybrala linoryt je, že si z této techniky plánuji vytvořit svoji „značku“. Chtěla bych, aby mé následující práce byly tvořeny převážně technikou linorytu. Plánuji se technice začít věnovat přednostně, objevit nové možnosti a zdokonalit se.

Grafiky pro bakalářskou práci, které vzešly z tiskových forem, lze použít jako klasické grafické listy. Jelikož se ale také, poměrně dlouhou dobu, věnuji grafice počítačové, rozhodla jsem se, že se pokusím grafiky posunout ještě na další úroveň, a to právě za pomoci grafických editorů. Tyto grafické programy mi dávají zcela nové možnosti a kombinaci tradiční a počítačové grafiky mám velice ráda. I přesto jsem se v tomto případě rozhodla pouze pro nepatrné úpravy, doplnění loga a textu. Chtěla jsem, aby zůstal zachován originální a původní efekt tradiční grafiky.

Výhodou počítačové grafiky je následné rozmnožení, které je mnohem snazší a náklad může být mnohonásobně vyšší. V mém případě jsem se rozhodla z grafiky vytvořit plakáty, jež by měly zaujmout a donutit k zamyšlení. V případě, že by se plakáty měly realizovat na autobusových zastávkách, reklamních plochách, bannerech nebo se využít letáky apod. je pro mě možnost průmyslového rozmnožení velmi zásadní.

Práci jsem odstartovala setkáními s jednotlivými modely, které jsem si nafotila zrcadlovkou EOS 650 D značky Canon s objektivem 50 mm 0.35m/1.1 ft, také značky Canon. Následně jsem se modelů ptala na otázky o LGBT, jejich coming outu, reakce

okolí apod. V druhém kroku jsem vytvořila návrhy lihovou fixou na papír a modely překreslila do párů.

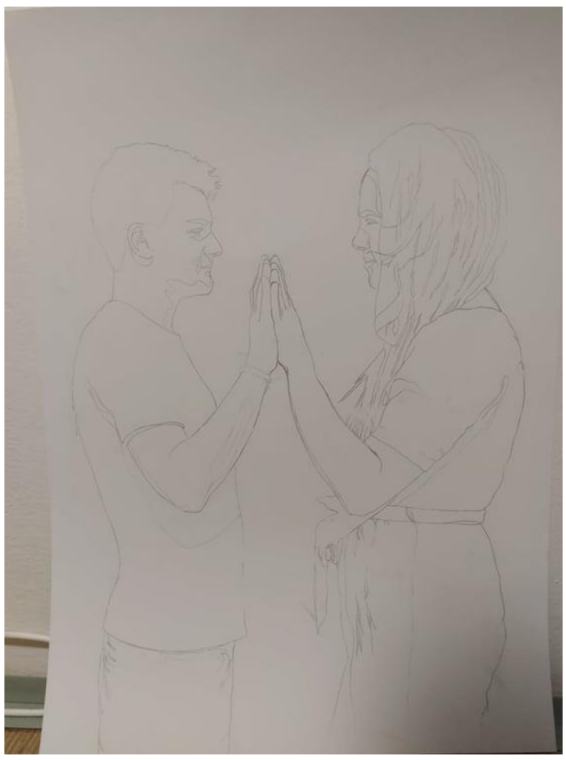

Obrázek 31 Postup práce – návrh tužkou

Obrázek 32 Popis práce – návrh lihovou fixou

Tyto návrhy jsem následně pomocí pauzovacího papíru přenesla na 2 mm silné lino, odkoupené v podlahových krytinách. K jeho zpracování jsem použila brusný papír a grafická rydla značky Šerák tvarů U a V. Pomocí rydel jsem odstranila netisknoucí místa, tak, jak je pro tisk z výšky typické. Lina jsem v dalším kroku za pomoci gumového válečku naválela hlubotiskovou černou barvou značky Intaglio. Kvůli velikosti linorytů (700 x 500 mm) jsem se rozhodla pro ruční tisk za pomocí lžíce, jíž jsem vyvíjela kruhové a lineární pohyby pod co největším tlakem. Tisk byl proveden na grafické papíry Tiepolo 290 g / m^2 (vyráběny Italskou značkou Fabriano) formátu B1.

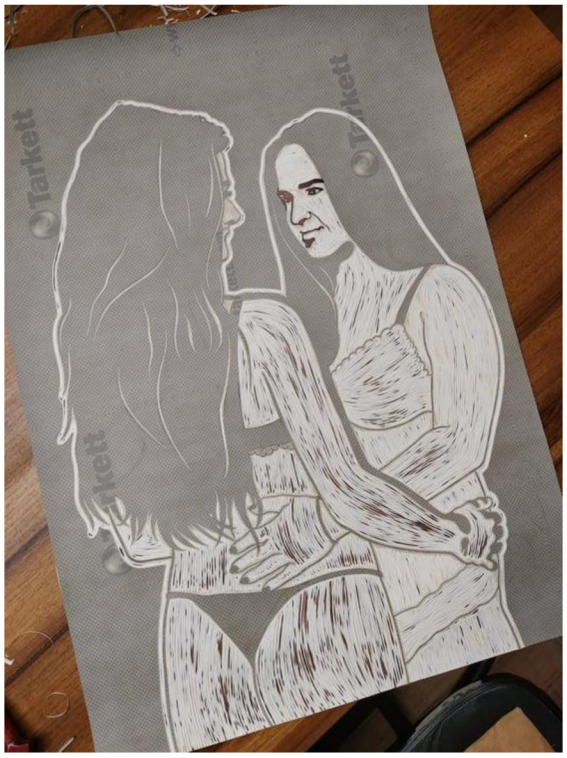

Obrázek 33 Postup práce – ukázka rytí 1

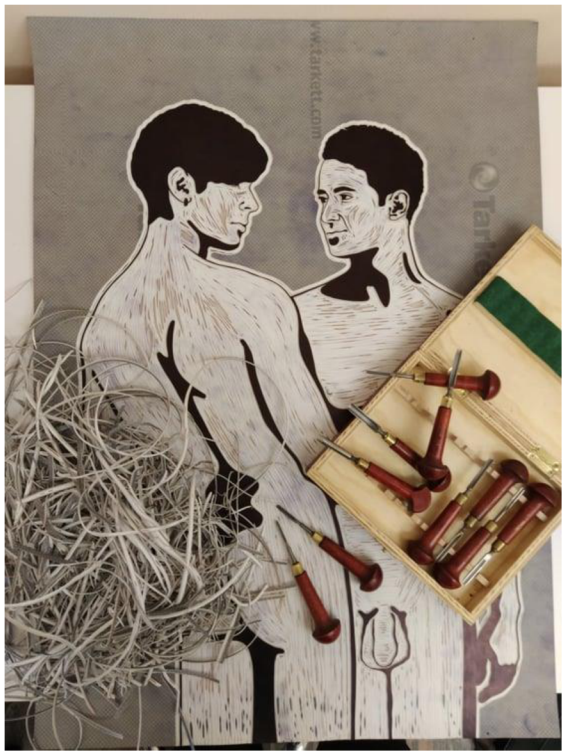

Obrázek 34 Popis práce – ukázka rytí 2

Obrázek 35 Postup práce – tisk

Takto vyhotovené grafické listy jsem nafotila, opět, fotoaparátem EOS 650 D značky Canon s objektivem Canon 50 mm 0.35m/1.1 ft a vložila je do počítače. Pro jemné úpravy, doplnění černého pozadí a vylepšení kontrastu jsem využila grafický editor Adobe Photoshop CS6. Autorské logo a texty jsem na plakát přidala za pomoci vektorového grafického editoru Adobe Illustrator CS6, ve kterém jsem experimentovala s fonty, variantami kompozice a barevností textu. Prostřednictvím tohoto programu jsem také vytvořila návrhy loga, které by mělo zastupovat myšlenku rovnoprávnosti, nebojácnosti, odvahy a spravedlnosti. Logo využívá a propojuje dva neznámější symboly

LGBT komunity, a to duhovou vlajku a růžový trojúhelník otočený špičkou dolů (ten také bývá součástí duhové vlajky).

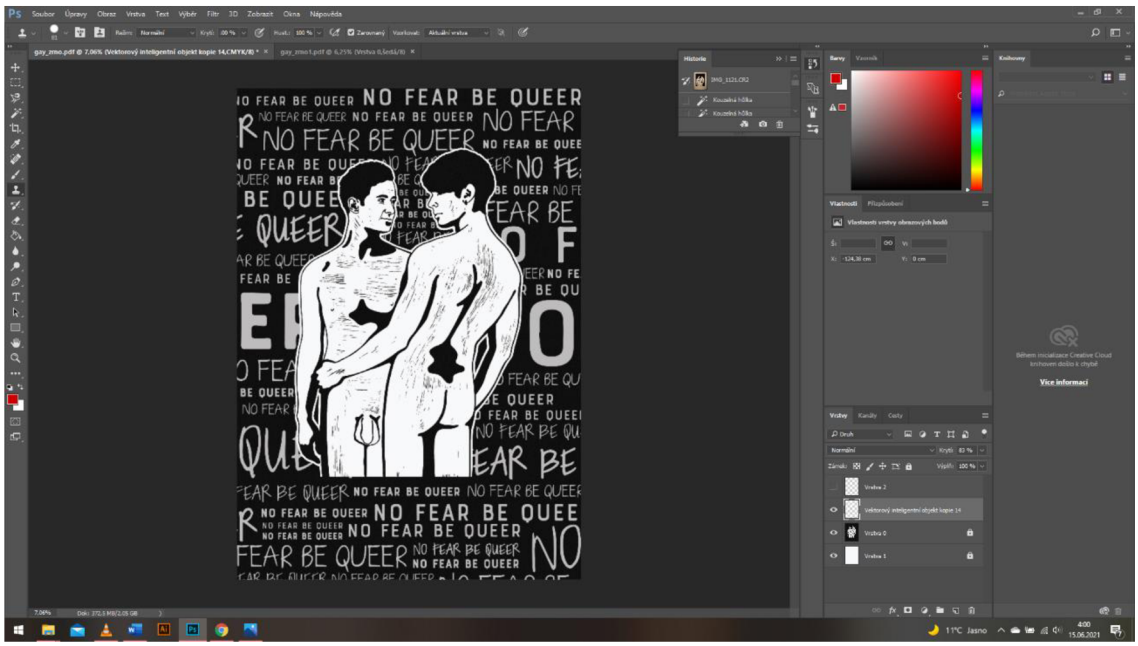

Obrázek 36 Postup práce – úprava v grafickém editoru

Obrázek 37 Návrhy loga

Obrázek 38 Návrhy loga s textem

Obrázek 39 Návrh loga s textem

Obrázek 40 Grafika B – Bez úprav

Obrázek 41 Návrh plakátu 1

Obrázek 42 Grafika T – Bez úprav

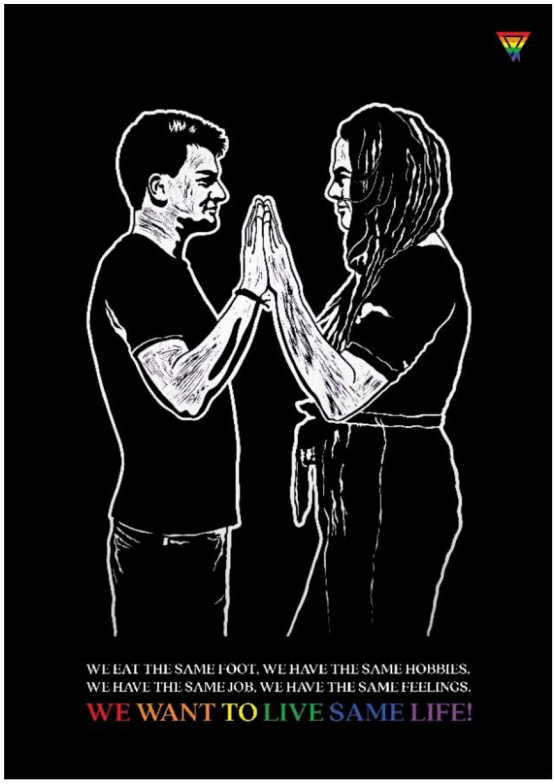

Obrázek 43 Návrh plakátu 2

Obrázek 44 Grafika L – Bez úprav

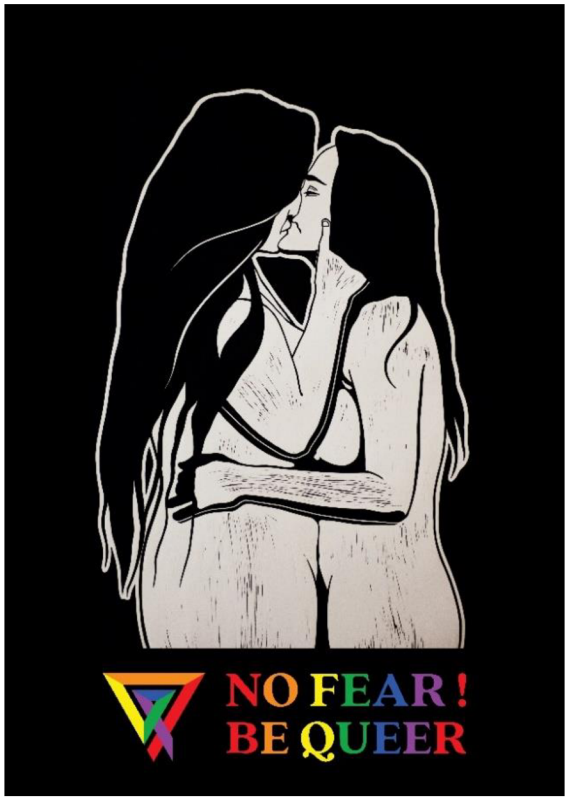

Obrázek 45 Návrh plakátu 3

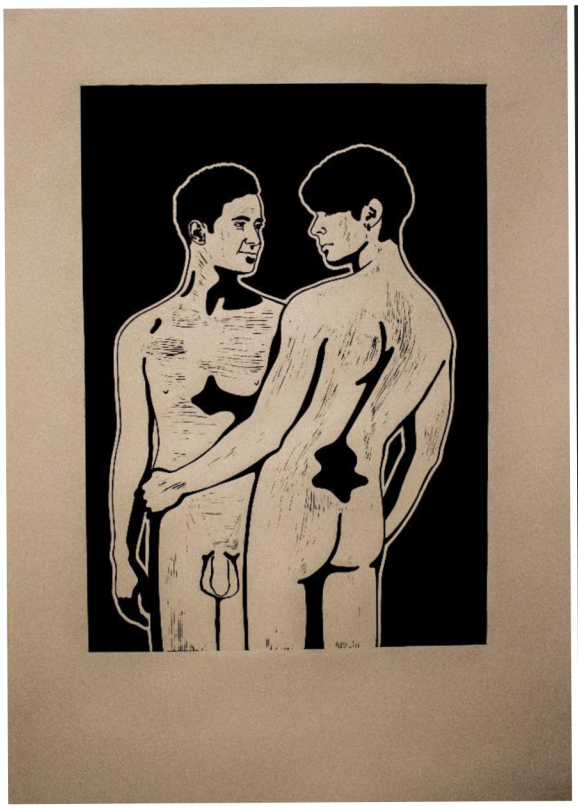

Obrázek 46 Grafika G – Bez úprav

Obrázek 47 Návrh plakátu 4

Obrázek 48 Reklamní produkt možné kampaně

Obrázek 49 Ukázka vystaveného plakátu na zastávce

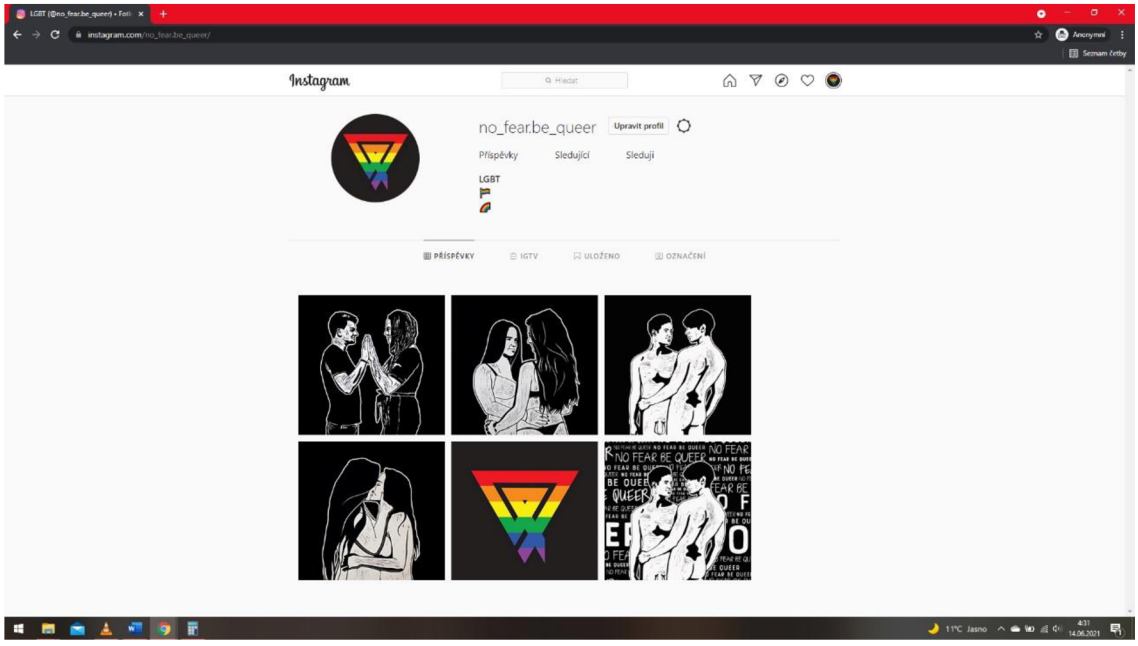

Obrázek 50 Profil kampaně na sociální síti Instagram

Obrázek 51 Ukázka reklamního produktu kampaně 2

Obrázek 52 Další varianty plakátů

Závěr

Homosexualita na světě vždy byla, je a bude. V minulosti byla odsuzována a trestána jako zločin nebo na ni bylo nahlíženo jako na nemoc. Názory na toto téma se mohou lišit, tolerance společnosti k homosexuálům se však nepopiratelně vyvíjí a zlepšuje. Mají na tom svůj podíl uplynulá doba, přístup mladších generací či rozšíření LGBT komunity a její snaha o rovnoprávnost. Je více jak pravděpodobné, že v budoucnu nastane rovnoprávnost orientací, i když je jasné, že se nejedná o otázku pár let a vše záleží právě na míře tolerance společnosti. Dá se předpokládat, že se toto zrovnoprávnění některým lidem bude příčit, výsledek je však stejný jako u homosexuality. Vždy byl na světě někdo, komu se to nelíbilo, nelíbí a líbit nebude.

První pasáž teoretické části této bakalářské práce přibližuje principy tradiční grafiky, zvláště pak techniku tisku z výšky, linoryt a techniky jí předcházející. Kromě toho přináší historický přehled nejvýznamnějších autorů, kteří se zabývali jejich tvorbou. Druhá polovina teoretické části charakterizuje a rozvíjí problematiku homosexuality. Představuje jakýsi exkurz do vývoje přístupu společnosti k neheterosexuální orientaci a zabývá se možnými příčinami vzniku homosexuality jako takové. Teoretickou část uzavírá přehled významných autorů, jež byli (nebo jsou) s homosexualitou spjati, ať už svojí tvorbou či orientací.

Praktická část bakalářské práce seznamuje s životy, pocity a zkušenostmi osmi představitelů LGBT komunity. Popisuje jejich životní strasti, coming out, zkušenosti s přijetím společností a názory na registrované manželství či adopci. Druhá pasáž praktické části se již věnuje postupům tvorby plakátů a pomůckám použitým k jejich realizaci. Je zde vizualizováno také logo možné kampaně, která by za pomoci plakátů a reklamních produktů usilovala o rovnoprávnost LGBT a bojovala proti homofobii. Plakáty zobrazující čtyři páry (již zmiňované členy) společnosti, jsou tvořeny se záměrem upozornit na tematiku kolem LGBT. Měly by světu ukázat, že každý pár je krásný a nemá se za co stydět. V neposlední řadě pak také vyzvat všechny „nepřiznané“, aby se nebáli projevovat svou orientaci a začali být sami sebou. Soubor grafik a digitálních výstupů, by měl zkrátka ukázat, že nejsou sami a že pokud jsme to zvládli my mohou i oni.

Seznam použité literatury

[1] Antika. *Wikipedia* [online]. 2020 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita_v_um%C4%9Bn%C3%AD

[2] Atelier45. *Atelier45* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.atelier45.cz/blog/2014/08/20/3200-2/

[3] BAUER, Alois. Grafika. Olomouc: Rubico, 1999. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-34-2.

[4] Brusný kámen Norton. *Narex* [online]. Bystřice: NAREX BYSTŘICE, 2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.narextools.cz/brusny-kamen-norton-8952

[5] BOUDA, Cyril. Grafické techniky. Praha: SPN, 1979.

[6] Giorgione. *Karolinum* [online]. Univerzita Karlova, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[7] Grafický lis. *J. Jína s.r.o.* [online]. Semily: shopadmin, 2020–2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: http://www.jina.cz/17020/graficky-lis/

[8] Grafický váleček. *Bastaflora* [online]. Nezamyslice [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.bastaflora.cz/grafika.html

[9] Hlubotisková barva. *Výtvarné potřeby* [online]. Hradec Králové [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: http://www.vytvarnepotreby.com/tiskarske-barvy-mk-130-ml-lotosova-kryci-p-2137.html

[10] Hlubotisková barva. *Výtvarné potřeby Creative* [online]. Brno, 2014 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.art-creative.cz/barvy-na-olejov-b-zi/11448-hlubotiskova-barva-200-ml-charbonel.html

[11] Jacopo Carucci. *Karolinum* [online]. Univerzita Karlova, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[12] JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.

[13] KOVAŘÍK, Milan. POČÍTAČOVÁ GRAFIKA. SSP Brno [online]. 2009 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://moodle.sspbrno.cz/pluginfile.php/2092/mod_resource/content/4/Pocitacova_grafika_upr.pdf

[14] KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Vyd. 3. Praha: Aventinum, 1995. Umělcova dílna. ISBN 80-85277-48-4.

[15] LAUREN, Andrea. Ruční tisk: vše, co potřebujete vědět pro tisk pomocí linoleových forem, gumových forem, pěnových archů a razítkových sad. Přeložil Růžena POKORNÁ. V Praze: Metafora, 2017. ISBN 978-80-7359-537-1.

[16] LGBTQ Rights Milestones Fast Facts. CNN [online]. 2020 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://edition.cnn.com/2015/06/19/us/lgbt-rights-milestones-fast-facts/index.html

[17] Linoryt. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2020 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Linoryt

[18] MYŠKA, Karel a Michal MUNZAR. Počítačová grafika a základy videotvorby. UHK [online]. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/myska_-_grafika_a_zaklady_videotvorby.pdf

[19] ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. Brno: ERA, c2005. ISBN 80-7366-006-7.

[20] Olympie. *Slavnéobrazy* [online]. Brno [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.slavneobrazy.cz/manet-edouard-olympie-ido-1877

[21] Pietro Lombardo. *Karolinum* [online]. Univerzita Karlova, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[22] Raffaello Santi. *Karolinum* [online]. Univerzita Karlova, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/8247/PheH_2019_2_0149.pdf

[23] Restaurování – knihařský lis. *NejŘemeslníci* [online]. Praha, 2009–2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.nejremeslnici.cz/reference/279716-restaurovani-kniharsky-lis

[24] RYBIČKA, Tomáš. Grafické techniky. Pardubice: Východočeská galerie, 1988. ISBN 2129-87.

[25] SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1.

[26] SMITH, Ray. Encyklopedie výtvarných technik a materiálů. 3., upr. vyd. Přeložil Petr CHMELAŘ. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-482-0.

[27] Spící hoch. *Aktuálně* [online]. Economia, 1999 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kultura/spici-hoch-se-stal-nejdrazsim-obrazem-jana-zrzaveho/r~3719da4851fb11e3bd2b0025900fea04/

[28] ŠIMON, T. F. Dřevoryt. Praha: Jan Štenc, 1927.

[29] Time Capsule of Queer LA: Tom of Finland and Circus of Books PODCAST. *Tom of Finland Foundation* [online]. Los Angeles, Kalifornie, 1996–2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.tomoffinland.org/a-time-capsule-of-queer-la-tom-of-finland-and-circus-of-books-podcast/

[30] Vektorové vs rastrové soubory. *Seekacreative* [online]. 2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: https://www.seekacreative.co.nz/resources/vector-vs-raster-files

Seznam obrázků

Obrázek 1 Knihařský lis [7] 11
Obrázek 2 Grafický lis [23] 11
Obrázek 3 Druhy papíru [2] 12
Obrázek 4 Tiskařské barvy [10] 13
Obrázek 5 Tiskařská barva [9] 13
Obrázek 6 Brusné kameny [4] 14
Obrázek 7 Schéma tisku z výšky [Autor] 14
Obrázek 8 Schéma tisku z hloubky [Autor] 15
Obrázek 9 Schéma tisku z plochy [Autor] 15
Obrázek 10 Gumový tiskařský váleček [8] 20
Obrázek 11 Ukázka vektoru a rastru [30] 27
Obrázek 12 Illustrator vs Photoshop [Autor] 27
Obrázek 13 Muž dvořící se chlapci – vyobrazení z řecké amfory [1] 33
Obrázek 14 Jan Zrzavý – Spící hoch (1912) [27] 34
Obrázek 15 Édouard Manet – Olympia (1863) [20] 34
Obrázek 16 Pietro Lombardo (dílna) – Reliéf s profily starého a mladého muže [21] ..35
Obrázek 17 Giorgione – Portrét mladíka s bigarádií v ruce a sluhou v pozadí [6] 35
Obrázek 18 Jacopo Carucci – Portrét dvou přátel (1523–1524) [11] 35
Obrázek 19 Raffaello Santi – Autoportrét s přítelem (1518–1520) [22] 35
Obrázek 20 Tom of Finland – Leather Brotherhood (1982) [29] 36
Obrázek 21 Barbora 39
Obrázek 22 Amálie 42
Obrázek 23 Pepa 45
Obrázek 24 René 48
Obrázek 25 Nela 49
Obrázek 26 Anička 51

Obrázek 27 Mladý Petr 53
Obrázek 28 Petra nyní 53
Obrázek 29 Mladá Klára 56
Obrázek 30 Nicolas nyní 56
Obrázek 31 Postup práce – návrh tužkou 58
Obrázek 32 Popis práce – návrh lihovou fixou 58
Obrázek 33 Postup práce – ukázka rytí 1 59
Obrázek 34 Popis práce – ukázka rytí 2 59
Obrázek 35 Postup práce – tisk 59
Obrázek 36 Postup práce – úprava v grafickém editoru 60
Obrázek 37 Návrhy loga 60
Obrázek 38 Návrhy loga s textem 60
Obrázek 39 Návrh loga s textem 61
Obrázek 40 Grafika B – Bez úprav 61
Obrázek 41 Návrh plakátu 1 61
Obrázek 42 Grafika T – Bez úprav 62
Obrázek 43 Návrh plakátu 2 62
Obrázek 44 Grafika L – Bez úprav 62
Obrázek 45 Návrh plakátu 3 62
Obrázek 46 Grafika G – Bez úprav 63
Obrázek 47 Návrh plakátu 4 63
Obrázek 48 Reklamní produkt možné kampaně 63
Obrázek 49 Ukázka vystaveného plakátu na zastávce 64
Obrázek 50 Profil kampaně na sociální síti Instagram 64
Obrázek 51 Ukázka reklamního produktu kampaně 2 65
Obrázek 52 Další varianty plakátů 66